

מאירס-ג'וינט-ברוקדייל
MYERS-JDC-BROOKDALE
مايرس - جوينت - بروكدیل

המרכז לחקר הזיקנה

דוח מחקר

תמונת מצב ומגמות בתעסוקה של בני 45-74

יצחק שניר אברהם ♦ וולדה-צדיק ♦ ג'ני ברודסקי

הסקירה הוזמנה על ידי ג'וינט-תבת וג'וינט-אשל ומומנה בסיועם

תמונת מצב ומגמות בתעסוקה של בני 45-74

ג'ני ברודסקי

אברהם וולדה-צדיק

יצחק שניר

הסקירה הוזמנה על ידי ג'וינט-תבת וג'וינט-אשל ומומנה בסיועם

ספטמבר 2015

ירושלים

תשרי תשע"ו

עריכת לשון: ענת ברבריאן
תרגום לאנגלית (תמצית מחקר והודעת פרסום): אוולין איבל
הפקה והבאה לדפוס: לסלי קליינמן

מאירס-ג'וינט-ברוקדייל

ת"ד 3886
ירושלים 91037

טלפון : 02-6557400
פקס : 02-5612391

כתובת באינטרנט : www.jdc.org.il/brookdale
דואר אלקטרוני : brook@jdc.org.il

פרסומים נוספים של מאירס-ג'וינט-ברוקדייל בנושא

מנדלר, ד'; קינג, י'. 2012. רשות מקדמת תעסוקה, השכלה וקהילה: הערכת מודל לקידום תעסוקה ברשויות מקומיות עירוניות. דמ-618-12.

סלייטר, י'; קינג, י'. 2014. קידום תעסוקה מגוונת בישראל (Work Diversity). דמ-659-14.

שנור, י'. 2011. תכניות תעסוקה לזקנים – ממצאי מפקד. דמ-582-11.

שנור, י'. לפני פרסום. תכנית לתעסוקת מבוגרים.

להזמנת הפרסומים ניתן לפנות למאירס-ג'וינט-מכון ברוקדייל, ת"ד 3886, ירושלים 91037
טל': 02-6557400, פקס: 02-5612391, דואר אלקטרוני: brook@jdc.org.il;

ניתן למצוא את הפרסומים גם באתר המכון: www.jdc.org.il/brookdale

תמצית

א. רקע

לאחרונה גובר העניין הציבורי בארץ ובעולם בתעסוקת עובדים מבוגרים: מצד אחד, שינויים דמוגרפיים גורמים לעלייה משמעותית בחלקם בכוח העבודה, ומצד אחר, העלייה בתוחלת החיים מאריכה את תקופת הגמלאות שלהם. על רקע זה מתרחשות תמורות משמעותיות בדפוסי העבודה: בשנים 2009-2004 הועלה גיל הפרישה בישראל, והדיונים על המשך מגמה זו נמשכים. לא כל העובדים המבוגרים מצליחים להסתגל למדיניות החדשה ולמצוא את מקומם בשוק העבודה. נוסף על כך, שוק העבודה עצמו משתנה בעקבות שינויים טכנולוגיים מהירים, הדורשים התאמה והסתגלות מצד העובדים המבוגרים.

ההיערכות לעבודה בגיל המבוגר מתחילה כבר בגילי הביניים, ועל כן גיוינט-תבת פנה אל מכון מאיר-גיוינט-ברוקדייל בבקשה להכין סקירה מקיפה של מצבם של גילאי 45-74 בשוק העבודה.

מטרת הסקירה היא לאמוד את אוכלוסיית היעד להתערבות – מחפשי עבודה וכן אנשים המעוניינים לעבוד אך התייאשו מלמצוא עבודה – ולעמוד על מאפייניה. בסקירה זו, המתבססת בעיקר על ניתוח נתוני סקרי כוח אדם של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מהשנים 1990 ועד 2011, מוצגת תמונת מצב מקיפה על דפוסי העבודה של גילאי 45-74; מוגדרת אוכלוסיית היעד להתערבות ומתוארים מאפייניה; ומובא ניתוח הגורמים המשפיעים על הסיכויים להשתלבות בשוק העבודה בגילים אלה. מלבד זאת, נבחנות בסקירה גם מגמות על פני זמן ומובאות השוואות בין-לאומיות, המבוססות על נתוני מדינות ה-OECD.

ב. גורמים המשפיעים על השתתפות אוכלוסיית היעד בשוק העבודה

להלן מובא מבחר מהממצאים שעלו מבחינת הגורמים המשפיעים על הסיכוי היחסי של אוכלוסיית היעד להשתתף בשוק העבודה:

- ♦ אוכלוסיית היעד להתערבות מונה כ-93,000 אנשים שאינם עובדים ומעוניינים לעבוד – 50,000 גברים ו-43,000 נשים. כמחצית מהם בקבוצת הגיל 45-54 ו-10% מהם בקבוצת הגיל 65-74.
- ♦ עבור גברים הסיכוי היחסי להשתתפות יורד עם הגיל ועולה עם רמת ההשכלה. הסיכוי היחסי של ערבים להשתתפות קטן לעומת הסיכוי של יהודים 'ותיקים'. השפעת ההשכלה בקרב נשים חזקה יותר מאשר בקרב גברים והיא מעלה את הסיכוי של נשים להשתתף בשוק העבודה. הסיכוי של נשים ערביות להשתתף בשוק העבודה קטן מאוד לעומת הסיכוי של יהודיות 'ותיקות', ויש לכך ביטוי בהיעדרותן של נשים ערביות בגילים אלו משוק העבודה.
- ♦ בהשוואה על פני זמן בולטת מאוד היטמעותם של העולים (בני 45-74) מברית המועצות לשעבר, שעלו לארץ בראשית שנות ה-90, בשוק העבודה. בעוד שב-1995 הסיכוי של עולה חדש להיות מובטל היה גבוה פי 3 משל יהודי ותיק, הרי שבסוף התקופה להיותו עולה אין כל השפעה על הסיכוי להיותו מובטל.
- ♦ עוד עולה מהשוואה על פני זמן כי הסיכוי של ערבים (גברים) להיות מובטלים גדל בתקופה זו, מפי 1.4 לפי 2.3 לעומת הסיכוי של יהודים 'ותיקים'.

ג. מגמות בתעסוקה מאז 1990

שיעורי התעסוקה של הגברים היו במגמת ירידה, משנת 1990 עד אמצע שנות ה-2000; בשנים שלאחר מכן חלה בהם עלייה הדרגתית: בקרב גילאי 45-55 טווח שיעורי התעסוקה היה 70%-90%. בקרב גילאי 60-64 ניכרה מגמה בולטת של ירידה עד אמצע שנות ה-2000 אך מאז חלה עלייה לכ-70%. בקרב בני 69-65 ניכרה מגמת עלייה מתונה בשיעורי התעסוקה והם עומדים כיום על כ-40%. בקרב בני 70-74 ירדו שיעורי התעסוקה מ-18% ל-15%, ולאחר מכן חזרו לרמה של כ-18% מועסקים.

בקרוב הנשים ניכרה מגמת עלייה בשיעורי התעסוקה לכל אורך התקופה. שיעורי התעסוקה בקרב גילאיות 45-54 הגיעו ב-2011 לכ-70%; בקרב גילאיות 55-59 הם הגיעו ל-61%; ובקרב גילאיות 60-64 הגיעו שיעורי התעסוקה ל-45%; בקרב גילאיות 65-69 הגיעו שיעורי התעסוקה ל-18% ובקרב גילאיות 70-74 הם ירדו מעט במהלך התקופה, וב-2011 חזרו לרמה של כ-7%.

ד. השוואה בין-לאומית

בהשוואה בין-לאומית נמצא כי שיעורי ההשתתפות של גברים עד גיל 59 בשוק העבודה בישראל נמוכים משיעורי ההשתתפות במדינות ה-OECD. מגיל 60 ומעלה שיעורי ההשתתפות בישראל גבוהים מהשיעורים במדינות OECD. מספר גורמים קשורים לכך ובהם גם השינוי המהיר בגיל הפרישה שהתרחש בישראל בין 2004 ל-2009.

גיל הפרישה האפקטיבי בישראל (גיל הפרישה בפועל) גבוה מגיל הפרישה הרשמי, בקרב גברים ובעיקר בקרב נשים. גיל הפרישה האפקטיבי בישראל גבוה מאשר ברוב מדינות ה-OECD.

ה. מאפייני אוכלוסיית היעד

בניתוח מאפייני האוכלוסייה נמצאה הטרוגניות במאפייני קבוצת היעד, והיא מתבטאת בין היתר בהבדלים ברמת ההשכלה בקרב נשים וגברים כאחד. כשליש מהגברים בקבוצת היעד הם חסרי השכלה או בעלי מספר שנות לימוד נמוך. מצד אחר, לחמישית מהם תואר אקדמי. בקרב הנשים ל-18% השכלה נמוכה ואילו רבע מהן הן בעלות השכלה אקדמית. הטרוגניות זו מעידה כי הבעיה קיימת בשכבות מגוונות באוכלוסייה ולא ניתן להצביע על גורם ייחודי לבעיה, כגון השכלה נמוכה. לפיכך גם הפתרונות צריכים להביא בחשבון מגוון מענים המתאימים לאנשים שונים, ולא להסתמך על תכנית אחידה שתתאים לכולם.

ממצאים אלו הוצגו לפורומים שונים בג'וינט-תבת ובמשרד הכלכלה והם משמשים כבסיס לפיתוח מדיניות ותכנית התערבות בעבור עובדים מבוגרים בשוק העבודה – למניעת פרישתם ולשילובם בתעסוקה מחדש.

הסקירה הוזמנה על ידי ג'וינט-אשל וג'וינט-תבת ומומנה בסיועם.

דברי תודה

אנו שמחים להודות לכל האנשים שהיו שותפים לתהליך העבודה ושיתפו אותנו בהערותיהם ובמחשבותיהם בעת הצגת הנתונים בשלבי העבודה השונים. בג'וינט-אשל: ליהודית גליק - מנהלת בכירה, תכניות תעסוקה-יחידה קהילתית, בג'וינט-תבת: לרינה לאור - ראש תחום פיתוח ידע, לראובן גורבט - ראש תחום חרדים ומבוגרים ובעיקר לאלני בנטאטה - המשנה למנכ"ל תבת, שהיה שותף לכל אורך הדרך ולד"ר סיגל שלח - מנכ"לית תבת שיזמה את הסקירה; ובמאירס-ג'וינט ברוקדייל לדניז נאון - מנהלת המרכז לחקר תעסוקת אוכלוסיות מיוחדות.

תודה לענת ברבריאן על עריכת הדוח וללסלי קליינמן על ההפקה.

תוכן העניינים

1	1. מבוא
3	2. תמונת מצב ב-2011
3	א. השתתפות בכוח העבודה והיקף התעסוקה
6	ב. מאפייני המועסקים
10	ג. לא עובדים (אינם משתתפים בכוח העבודה או בלתי מועסקים, קבוצה G)
12	ד. אוכלוסיית היעד להתערבות: אינם עובדים ומעוניינים לעבוד
	3. הגורמים המשפיעים על הסיכוי להשתתפות בשוק העבודה, על הסיכוי לתעסוקה ועל הסיכוי לאבטלה
17	א. השתתפות בכוח העבודה
17	ב. תעסוקה
19	ג. אבטלה
21	ד. השוואה למצב ב-1995/6
23	ה. ניתוח רגרסיה לפי קבוצות גיל ומין והשפעות גאוגרפיות
25	4. נתונים היסטוריים
28	א. השתתפות בכוח העבודה
28	ב. שיעורי התעסוקה
31	ג. שיעורי האבטלה
33	5. השוואות בין-לאומיות
36	א. גיל הפרישה האפקטיבי
36	ב. שיעורי ההשתתפות בכוח העבודה
38	נספח א: היקף האוכלוסייה לפי מאפייני כוח העבודה, גיל ומין
50	

רשימת לוחות

2. תמונת המצב ב-2011

- לוח 1 : משתתפים בכוח העבודה, לפי קבוצת גיל ומין, 2011 3
- לוח 2 : מועסקים, לפי קבוצת גיל ומין, 2011 4
- לוח 3 : מובטלים, לפי קבוצת גיל ומין, 2011 6
- לוח 4 : מועסקים, לפי קבוצת גיל ומין וקבוצת אוכלוסייה, 2011 7
- לוח 5 : מועסקים, לפי קבוצת גיל, מין ורמת השכלה, 2011 8
- לוח 6 : מועסקים, לפי קבוצת גיל, מין ומצב משפחתי, 2011 9
- לוח 7 : מועסקים במשרה מלאה, לפי קבוצת גיל ומין, 2011 10
- לוח 8 : אינם עובדים, לפי קבוצת גיל, מין והסיבה לאי-תעסוקה, 2011 11
- לוח 9 : מקבלי קצבאות (מתוך אלו שאינם עובדים – קבוצה G), לפי קבוצת גיל, מין וקצבה, 2011 12
- לוח 10 : מחפשי עבודה ו'מתיאשים' (מתוך אלה שאינם עובדים, קבוצה G), לפי קבוצת גיל ומין, 2011 13
- לוח 11 : מחפשי עבודה ו'מתיאשים', לפי קבוצת גיל, מין ורמת השכלה, 2011 14
- לוח 12 : מחפשי עבודה ו'מתיאשים', לפי קבוצת גיל, מין וקבוצת אוכלוסייה, 2011 15
- לוח 13 : מחפשי עבודה ו'מתיאשים', לפי קבוצת גיל, מין ומחוז המגורים, 2011 16
- לוח 14 : מחפשי עבודה ו'מתיאשים', לפי קבוצת גיל, מין מצב משפחתי, 2011 17

3. הגורמים המשפיעים על הסיכוי להשתתפות בשוק העבודה, על הסיכוי לתעסוקה ועל הסיכוי לאבטלה

- לוח 15 : סיכויי ההשתתפות של גברים בכוח העבודה, לפי מבחר משתנים, 2010 17
- לוח 16 : סיכויי ההשתתפות של נשים בכוח העבודה, לפי מבחר משתנים, 2010/11 19
- לוח 17 : הסיכוי של גברים להיות מועסקים, לפי מבחר משתנים, 2010/11 19
- לוח 18 : הסיכוי של נשים להיות מועסקות, לפי מבחר משתנים, 2010/11 20
- לוח 19 : הסיכוי של גברים להיות מובטלים, לפי מבחר משתנים, 2010/11 21
- לוח 20 : הסיכוי של נשים להיות מובטלות, לפי מבחר משתנים, 2010/11 22
- לוח 21 : הסיכוי של גברים להיות מובטלים, לפי מבחר משתנים – 1995/96 לעומת 2010/11 23
- לוח 22 : הסיכוי של נשים להיות מובטלות, לפי מבחר משתנים – 1995/96 לעומת 2010/11 23
- לוח 23 : סיכויי ההשתתפות של גברים בכוח העבודה, לפי קבוצת גיל ולפי מבחר משתנים 2010/11, (74-60 ; 59-45) 25

27 לוח 24 : סיכויי ההשתתפות של נשים בכוח העבודה, לפי קבוצת גיל ולפי מבחר משתנים
(45-59 ; 60-74), 2010/11

4. נתונים היסטוריים

28 לוח 25 : גברים משתתפים בכוח העבודה, לפי קבוצת גיל ושנה, 2011-1990
29 לוח 26 : נשים משתתפות בכוח העבודה, לפי קבוצת גיל ושנה, 2011-1990
30 לוח 27 : משתתפים בכוח העבודה בקרב כלל האוכלוסייה, לפי קבוצת גיל ושנה, 2011-1990
31 לוח 28 : גברים מועסקים, לפי קבוצת גיל ושנה, 2011-1990
32 לוח 29 : נשים מועסקות, לפי קבוצת גיל ושנה, 2011-1990
33 לוח 30 : מועסקים בקרב כלל האוכלוסייה, לפי קבוצת גיל ושנה, 2011-1990
33 לוח 31 : גברים מובטלים, לפי קבוצת גיל ושנה, 2011-1990
34 לוח 32 : נשים מובטלות, לפי קבוצת גיל ושנה, 2011-1990
35 לוח 33 : מובטלים בקרב כלל האוכלוסייה, לפי קבוצת גיל ושנה, 2011-1990

5. השוואות בין-לאומיות

38 לוח 34 : שיעורי השתתפות של גילאי 45-49 בכוח העבודה במדינות נבחרות, לפי מין, 2011
40 לוח 35 : שיעורי השתתפות של גילאי 50-54 בכוח העבודה במדינות נבחרות, לפי מין, 2011
42 לוח 36 : שיעורי השתתפות של גילאי 55-59 בכוח העבודה במדינות נבחרות, לפי מין, 2011
44 לוח 37 : שיעורי ההשתתפות של גילאי 60-64 בכוח העבודה במדינות נבחרות, לפי מין, 2011
46 לוח 38 : שיעורי השתתפות של גילאי 65-69 בכוח העבודה במדינות נבחרות, לפי מין, 2011
48 לוח 39 : שיעורי השתתפות של גילאי 70-74 בכוח העבודה במדינות נבחרות, לפי מין, 2011

רשימת תרשימים

1. מבוא

1 תרשים 1 : חלוקת האוכלוסייה לפי מאפייני כוח העבודה
2 תרשים 2 : חלוקת האוכלוסייה לפי תעסוקה – עובדים או לא עובדים

2. תמונת המצב ב-2011

4 תרשים 3 : השתתפות בכוח העבודה לפי קבוצת גיל ומין, 2011
5 תרשים 4 : מועסקים לפי קבוצת גיל ומין, 2011

4. נתונים היסטוריים

28 תרשים 5 : גברים משתתפים בכוח העבודה, לפי קבוצת גיל שנה, 2011-1990
29 תרשים 6 : נשים משתתפות בכוח העבודה, לפי קבוצת גיל ושנה, 2011-1990

- 30 תרשים 7 : משתתפים בכוח העבודה בקרב כלל האוכלוסייה, לפי קבוצת גיל ושנה, 2011-1990
- 31 תרשים 8 : גברים מועסקים, לפי קבוצת גיל ושנה, 2011-1990
- 32 תרשים 9 : נשים מועסקות, לפי קבוצת גיל ושנה, 2011-1990
- 33 תרשים 10 : מועסקים בקרב כלל האוכלוסייה, לפי קבוצת גיל ושנה, 2011-1990
- 34 תרשים 11 : גברים מובטלים, לפי קבוצת גיל ושנה, 2011-1990
- 34 תרשים 12 : נשים מובטלות, לפי קבוצת גיל ושנה, 2011-1990
- 36 תרשים 13 : מובטלים בקרב כלל האוכלוסייה, לפי קבוצת גיל ושנה, 2011-1990

5. השוואות בין-לאומיות

- 37 תרשים 14 : גיל הפרישה הרשמי והאפקטיבי במדינות OECD, לפי מין, 2011-2006
- 39 תרשים 15 : שיעורי השתתפות של גברים גילאי 45-49 בכוח העבודה במדינות נבחרות, 2011
- 41 תרשים 16 : שיעורי השתתפות של גברים גילאי 50-54 בכוח העבודה במדינות נבחרות, 2011
- 43 תרשים 17 : שיעורי השתתפות של גברים גילאי 55-59 בכוח העבודה במדינות נבחרות, 2011
- 45 תרשים 18 : שיעורי השתתפות של גברים גילאי 60-64 בכוח העבודה במדינות נבחרות, 2011
- 47 תרשים 19 : שיעורי השתתפות של גברים גילאי 65-69 בכוח העבודה במדינות נבחרות, 2011
- 49 תרשים 20 : שיעורי השתתפות של גברים גילאי 70-74 בכוח העבודה במדינות נבחרות, 2011

נספח א

- 50 תרשים א1 : גילאי 45-74, לפי מאפייני כוח העבודה
- 50 תרשים א2 : גילאי 45-74, לפי תעסוקה – עובדים או לא עובדים
- 51 תרשים א3 : גילאי 45-54, לפי מאפייני כוח העבודה
- 51 תרשים א4 : גילאי 45-54, לפי תעסוקה – עובדים או לא עובדים
- 52 תרשים א5 : גילאי 55-64, לפי מאפייני כוח העבודה
- 52 תרשים א6 : גילאי 55-64, לפי תעסוקה – עובדים או לא עובדים
- 53 תרשים א7 : גילאי 65-74, לפי מאפייני כוח העבודה
- 53 תרשים א8 : גילאי 65-74, לפי תעסוקה – עובדים או לא עובדים

1. מבוא

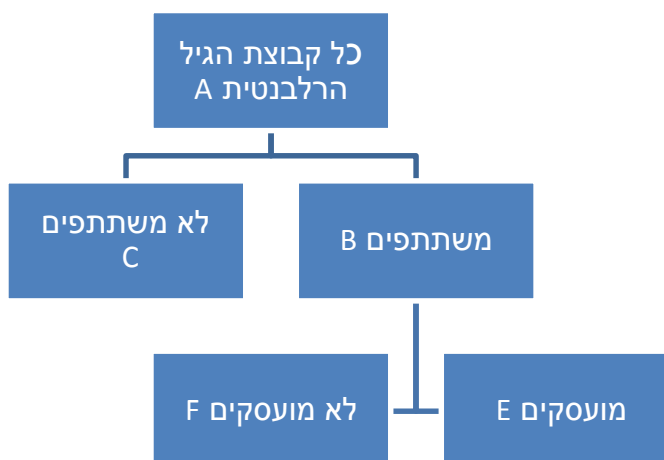
סקירה זו עוסקת בבני 45-74 שאינם עובדים ובוחרת את מאפייניהם. הסקירה מתמקדת באלו המעוניינים לעבוד בהיותם אחת מקבוצות היעד להתערבות ולסיוע בהשתלבות בעבודה. הסקירה מבוססת על ניתוח נתוני סקרי כוח אדם של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מהשנים 1990 ועד 2011 ועל נתונים נוספים מסקרי הכנסות. בסקירה מוצגת תמונת מצב מקיפה על דפוסי העבודה של גילאי 74-45 לפי מאפיינים שונים ומובא ניתוח הגורמים המשפיעים על הסיכויים להשתלבות בשוק העבודה בגילים אלה. מלבד זאת, נבחנות בסקירה גם מגמות על פני זמן ומובאות השוואות בין-לאומיות, המבוססות על נתוני מדינות ה-OECD.

ההגדרות ואופן הצגת הנתונים

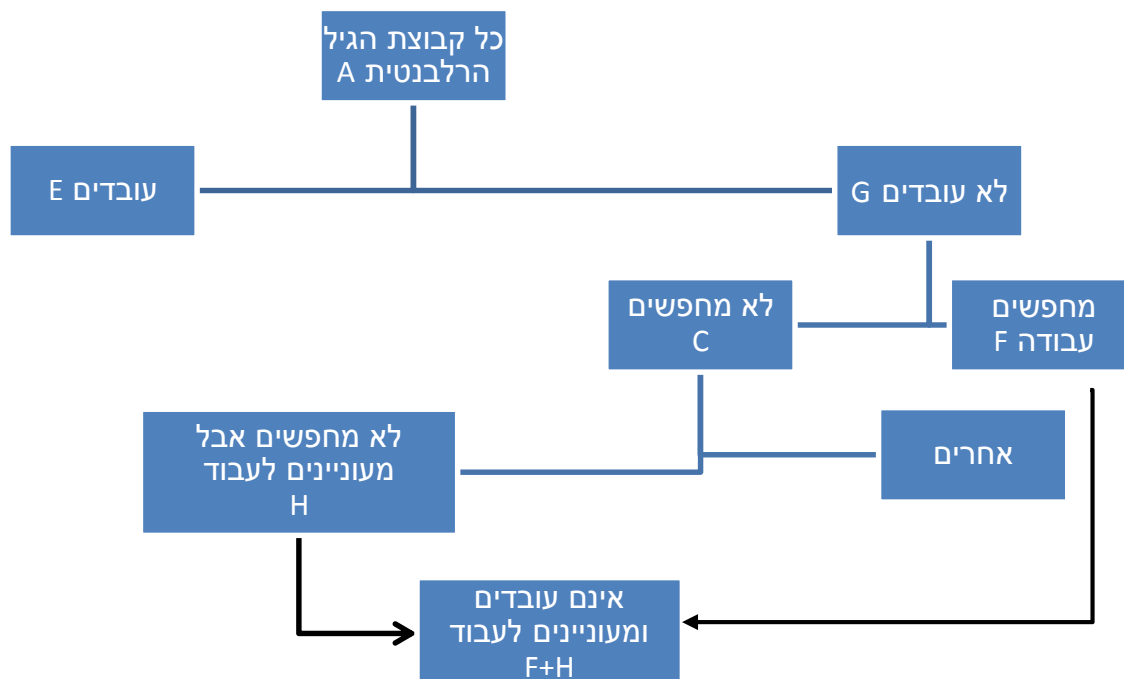
את הזיקה לעבודה ניתן לתאר בשני אופנים: א. לפי השתתפות בכוח העבודה: משתתפים בכוח העבודה ואינם משתתפים בכוח העבודה (קבוצות אלו ניתנות לחלוקת משנה); ב. לפי עבודה בפועל: עובדים ושאינם עובדים, ואת אלו לבחון לפי שייכותם לכוח העבודה. ההגדרות לפי שתי החלוקות מפורטות להלן.

בסקירה הזאת אנו משתמשים בשתי החלוקות, בעיקר כדי לאפיין את כל האוכלוסיות הרלבנטיות. להלן התרשימים המציגים את החלוקות שבהן אנו משתמשים:

תרשים 1: חלוקת האוכלוסייה לפי השתתפות בכוח העבודה

תרשים 2: חלוקת האוכלוסייה לפי תעסוקה – עובדים או לא עובדים

היקף האוכלוסייה על פי הגדרות אלו וקבוצות הגיל, מפורט בנספח.

A	סך הכול – כלל האוכלוסייה בקבוצת גיל מסוימת	$B+C=A$
B	משתתפים בכוח העבודה – משתתפים בכוח העבודה, בין אם מועסקים ובין אם אינם מועסקים. המשתתפים שאינם מועסקים - מחפשי עבודה באופן פעיל.	$B=E+F$
C	אינם בכוח העבודה – אינם משתתפים בכוח העבודה, כלומר אינם עובדים ואינם מחפשי עבודה מסיבות שונות.	
E	מועסקים – עובדים, בין אם במשרה מלאה, במשרה חלקית או במשרה זמנית	
F	בלתי מועסקים (מובטלים) – אינם מועסקים, אך מחפשי עבודה באופן פעיל וזמינים להתחיל לעבוד, לו הוצעה להם עבודה מתאימה.	
G	לא עובדים – בקבוצה זו נכללים כל אלו שאינם עובדים, בין אם הם שייכים לכוח העבודה (כלומר משתתפים, אך בלתי מועסקים) ובין אם אינם שייכים לכוח העבודה.	
H	מתייאשים – אנשים שאינם שייכים לכוח העבודה ולפיכך גם אינם מחפשי עבודה, אך היו מוכנים לעבוד לו היו מציעים להם עבודה.	
	מעוניינים לעבוד – מחפשי עבודה ומתייאשים. קבוצה זו כוללת את כל האנשים אשר היו מעוניינים לעבוד לו הייתה להם עבודה.	$F+H$
	עולים - עולים שעלו מ-1990 ואילך.	

בפרק 2 מוצגים נתונים לגבי מצב התעסוקה, ב-2011. בפרק זה אנו מתארים את מאפייניהם של האנשים המשתתפים בכוח העבודה – המועסקים והבלתי מועסקים (ר' לוחות 1-15).

בפרק 3 אנו מנתחים בניתוח רב-משתני את הגורמים המשפיעים על הסיכויים להיות מועסק (E) (בהשוואה לקבוצת הלא-עובדים, G); את הגורמים המשפיעים על הסיכויים להשתתף בשוק העבודה (B); (בהשוואה לקבוצת הלא משתתפים בשוק העבודה, C); ואת הגורמים המשפיעים על הסיכויים להיות בלתי מועסק (F); (בהשוואה לקבוצת המועסקים, E); (ר' לוחות 16-24).

בפרק 4 מובאים נתונים היסטוריים על שיעורי ההשתתפות בכוח העבודה, על שיעורי התעסוקה ועל שיעורי האבטלה (ר' לוחות 25-33).

בפרק 5 מובאות השוואות בין-לאומיות של גיל הפרישה האפקטיבי ושל שיעורי ההשתתפות בכוח העבודה (ר' לוחות 34-39).

2. תמונת המצב ב-2011

א. השתתפות בכוח העבודה והיקף התעסוקה

לוח 1: משתתפים בכוח העבודה, לפי קבוצת גיל ומין, 2011

אחוז המשתתפים מהאוכלוסייה המתאימה בכל תא

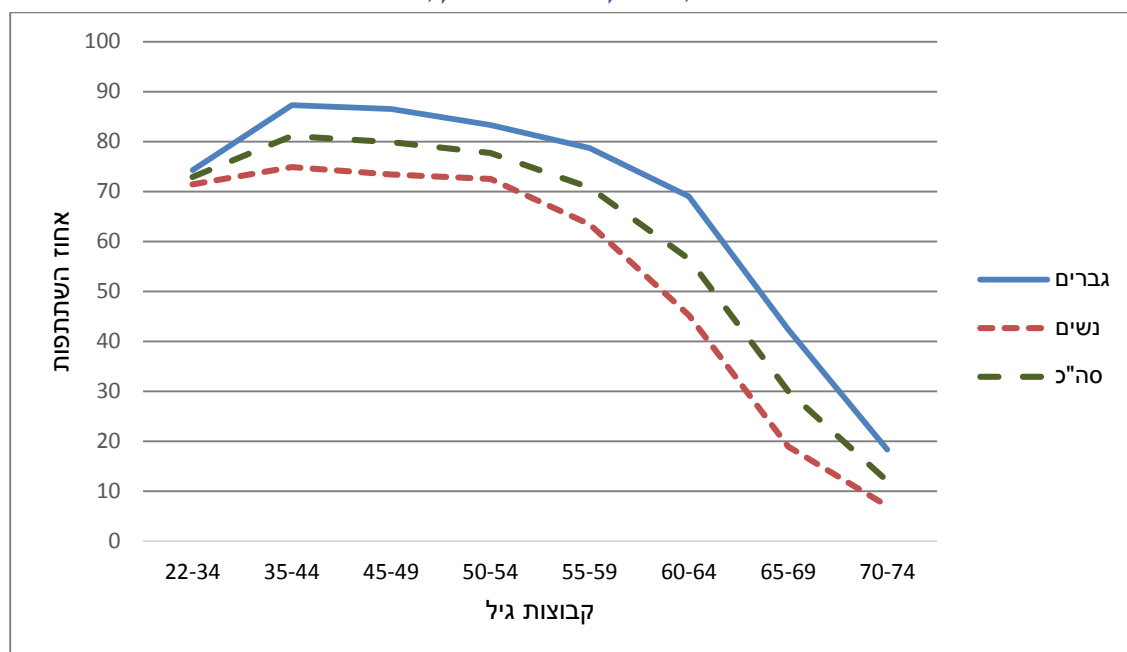
משתתפים	34-22	44-35	49-45	54-50	59-55	64-60	64-22	69-65	74-70	74-45
גברים										
N	549,300	426,200	166,200	161,500	141,400	112,600	1,557,200	43,300	15,800	640,700
%	74.3	87.3	86.5	83.3	78.7	69.0	79.6	42.4	18.3	69.9
נשים										
N	522,000	370,900	144,000	151,600	122,300	81,800	1,392,600	21,600	7,500	528,800
%	71.4	74.9	73.4	72.5	63.4	45.2	69.4	18.9	7.0	52.8
סה"כ										
N	1,071,300	797,100	310,300	313,100	263,600	194,400	2,949,800	64,800	23,300	1,169,500
%	72.9	81.1	79.9	77.7	70.8	56.5	74.5	30.0	12.0	61.0

מנתוני לוח 1 עולה כי בקבוצת הגיל 74-45 משתתפים בכוח העבודה (B) כ-1.2 מיליון איש והם מהווים 61% מקבוצת גיל זו. 75% מגילאי 64-22 (הטווח המקובל להשתתפות בכוח העבודה) משתתפים בכוח העבודה.

שיעור ההשתתפות של גברים בני 45 ומעלה בכוח העבודה יורד עם הגיל: מ-87% מגילאי 49-45 ל-42% מגילאי 69-65 ול-18% מגילאי 74-70. בסך הכול, שיעור ההשתתפות של גילאי 74-45 בכוח העבודה הוא 70% לעומת שיעור השתתפות של 80% בקרב בני 64-22.

גם שיעור ההשתתפות של גילאיות 45 ומעלה יורד עם הגיל: מ-73% בקרב בנות 45-49 ל-45% בקרב בנות 60-64 ול-19% בקרב בנות 65-69 אשר מהוות את קבוצת הגיל הראשונה מעבר לגיל הפרישה הרשמי של נשים.¹ שיעורי ההשתתפות של הנשים בכוח העבודה נמוכים מאלה של הגברים בכל קבוצות הגיל. בסך הכול, שיעור ההשתתפות של גילאיות 45-74 בכוח העבודה הוא 53% לעומת 69% בקרב בנות 22-64. תרשים 3 ממחיש את השינויים בהשתתפות בכוח העבודה עם הגיל.

תרשים 3: השתתפות בכוח העבודה, לפי קבוצת גיל ומין, 2011 (%)

לוח 2: מועסקים, לפי קבוצת גיל ומין, 2011

אחוז המועסקים מהאוכלוסייה המתאימה בכל תא

מועסקים	74-45	74-70	69-65	64-22	64-60	59-55	54-50	49-45	44-35	34-22
גברים										
N	613,500	15,700	41,700	1,474,000	107,900	134,400	154,600	159,200	409,200	508,700
%	66.9	18.2	40.8	75.4	66.1	74.9	79.8	82.8	83.8	68.8
נשים										
N	507,600	7,200	20,900	1,320,900	79,200	117,200	145,700	137,300	354,500	486,900
%	50.7	6.7	18.4	65.9	43.8	60.8	69.7	70.0	71.6	66.6
סה"כ										
N	1,121,100	22,900	62,600	2,794,800	187,100	251,700	300,300	296,500	763,700	995,600
%	58.5	11.8	29.0	70.6	54.4	67.6	74.5	76.3	77.7	67.7

¹ מעניין לבחון את האוכלוסייה בקבוצות גיל לפי גיל הפרישה. עם זאת, אנו משתמשים כאן בחלוקה לקבוצות גיל בנות 5 ו-10 שנים, זהות עבור גברים ונשים. זאת כדי לאפשר השוואה בין גברים ונשים, השוואה לשנים קודמות שבהן גיל הפרישה היה שונה והשוואה בין-לאומית.

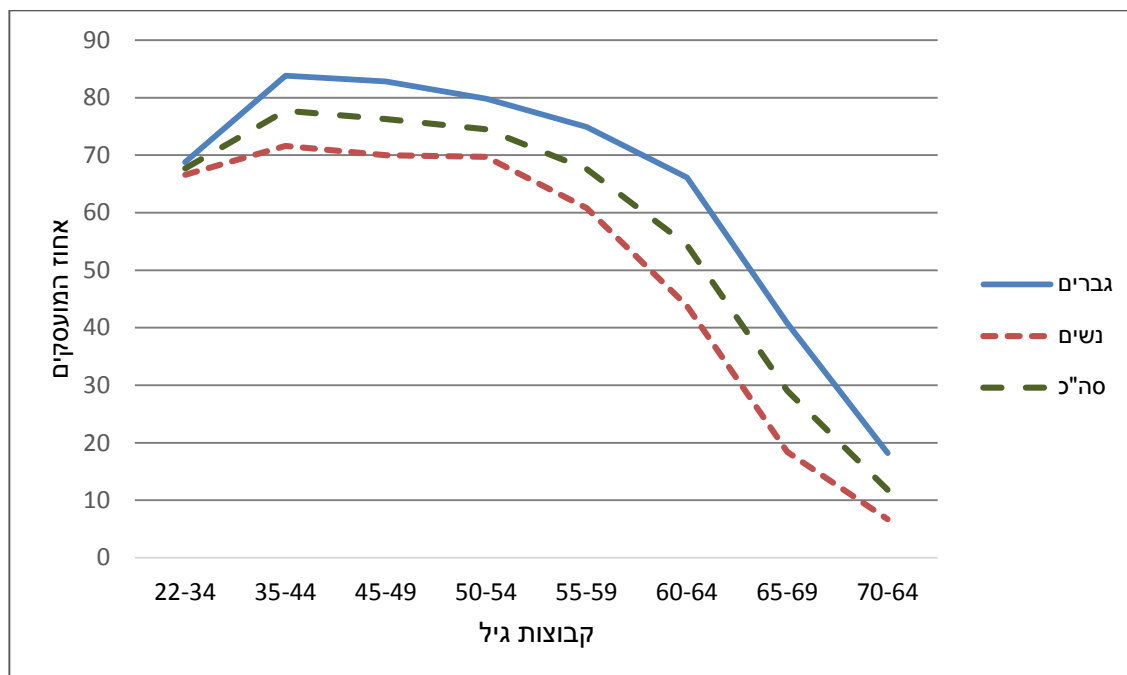
לוח 2 מציג את קבוצת המועסקים (E). בסך הכול מונה קבוצת המועסקים בני 74-45 כ-1.1 מיליון איש והם 59% מסך כל האנשים בקבוצה זו.

בקרב הגברים בני 45 ומעלה אחוז המועסקים יורד עם העלייה בגיל. 83% מועסקים מתוך בני 45-49, 41% בקרב בני 65-69 ו-18% בקרב בני 70-74. סה"כ מספר המועסקים בקרב הגברים בני 74-45 הוא 613.5 אלף גברים. אחוז המועסקים בקרב בני 74-45 עומד על 67% לעומת 75% בקרב בני 22-64.

גם בקרב הנשים בנות 45 ומעלה אחוז המועסקות יורד עם הגיל. בקבוצת בנות 45-49 עומד אחוז המועסקות על 70%, בקרב בנות 60-64 אחוז המועסקות הוא 44%. בקרב בנות 65-69 המהוות את קבוצת הגיל הראשונה מעבר לגיל הפרישה הרשמי של נשים עומד שיעור המועסקות על 18% ואילו בקרב גילאיות 70-74 אחוז המועסקות הוא 7%. אחוז המועסקות נמוך לעומת אחוז המועסקים בכל קבוצת גיל. סה"כ מספר המועסקות בקרב גילאיות 74-45 הוא 507.6 אלף נשים. אחוז המועסקות גילאיות 74-45 הוא 51% לעומת 66% בקרב גילאיות 22-64.

מתרשים 4 ניתן לראות כי קבוצת הגיל שבה אחוז המועסקים הוא הגבוה ביותר היא 35-44. אחוז המועסקים נשאר כמעט באותה רמה עד גיל 55 ולאחר מכן מתחילה ירידה באחוז המועסקים.

תרשים 4: מועסקים, לפי קבוצת גיל ומין, 2011 (%)

לוח 3 מציג את אחוז המובטלים בכל קבוצת גיל.

לוח 3: מובטלים, לפי קבוצת גיל ומין, 2011

אחוז המובטלים מהאוכלוסייה המתאימה בכל תא

מובטלים	34-22	44-35	49-45	54-50	59-55	64-60	64-22	69-65	74-70	74-45
גברים										
N	40,600	7,000	7,000	6,900	6,900	4,700	83,200	1,600	100	27,300
%	7.4	4.0	4.2	4.3	4.9	4.2	5.3	3.7	0.4	4.3
נשים										
N	35,100	16,500	6,700	5,900	5,000	2,600	71,800	600	300	21,100
%	6.7	4.4	4.6	3.9	4.1	3.2	5.2	2.8	3.6	4.0
סה"כ										
N	75,700	33,500	13,700	12,800	12,000	7,300	155,000	2,200	300	48,400
%	7.1	4.2	4.4	4.1	4.5	3.8	5.3	3.4	1.4	4.1

אחוז המובטלים בקבוצת הגיל 34-22 הוא כ-7% בקרב הגברים ובקרב הנשים. בקבוצות הגיל המבוגרות יותר יורד שיעור המובטלים ועומד על כ-4% עד גיל 74-70. משמעות הנתונים היא שמתוך המשתתפים בכוח העבודה, הרוב מועסקים.

בגילים 74-45, היקף המובטלים עומד על 48,400 איש; 27,300 גברים ו-21,100 נשים.

ב. מאפייני המועסקים

קבוצת אוכלוסייה

מלוח 4 עולה כי אחוז גילאי 64-45 העולים המועסקים אינו נופל מזה של הוותיקים אלא אף גבוה מעט, הן בקרב הגברים והן בקרב הנשים. מצב זה שונה מאוד מהמצב לפני כ-15 שנים, כפי שנראה בהמשך. אחוז העולים גילאי 74-65 המועסקים נמוך מזה של היהודים 'הוותיקים'. קבוצת גיל זו אכן הגיעה לארץ בגיל מבוגר יחסית והשתלבותה בעבודה הייתה קשה יותר משל הצעירים שעלו לארץ.

שיעורי התעסוקה בקרב הערבים נמוכים יותר משל היהודים 'הוותיקים'.² עם העלייה בגיל גדל הפער בשיעורי התעסוקה. הפער בשיעורי התעסוקה בין ערביות ליהודיות גדול יותר מהפער בקרב הגברים.

72% מהגברים הערבים גילאי 54-45 מועסקים לעומת 83% בקרב היהודים 'הוותיקים'. 48% מהגברים הערבים גילאי 64-55 מועסקים לעומת 73% בקרב היהודים 'הוותיקים'. 11% מהגברים הערבים גילאי 74-65 מועסקים לעומת 36% בקרב היהודים 'הוותיקים'.

² בקרב ערביי ישראל ניכרת מגמה של ירידה משמעותית בשיעורי ההשתתפות לאחר גיל 45. המגמה קיימת בקרב ילידי שנותונים שונים ובקבוצות השכלה שונות, אך מאפיינת במיוחד בעלי השכלה נמוכה. ההסבר לכך כנראה נעוץ בעובדה שרבים מקבוצה זו עובדים בעבודות פיזיות שוחקות ופורשים בגיל צעיר יחסית. גם אם הם ממשיכים לעבוד הם עושים זאת בקנה מידה קטן ולא באופן רשמי (מתוך: **שוק העבודה של ערביי ישראל**, ערן ישיב וניצה (קלינר) קסיר, אוניברסיטת תל אביב, 2013, ושיחה עם פרופ' ישיב, 21/11/13).

23% מהערביות בנות 54-45 מועסקות לעומת 78% מהיהודיות 'הוותיקות'. 8% מהערביות בנות 64-55 מועסקות לעומת 57% מהיהודיות 'הוותיקות' ואילו בקרב בנות 74-65 2% מהנשים הערביות מועסקות לעומת 14% בקרב הנשים היהודיות 'הוותיקות'.

לוח 4: מועסקים, לפי קבוצת גיל, מין וקבוצת אוכלוסייה, 2011

אחוז המועסקים מהאוכלוסייה המתאימה בכל תא

קבוצת אוכלוסייה	54-45	64-55	74-65	סה"כ
סה"כ				
עולים				
N	120,200	84,700	13,700	218,600
%	84.5	66.6	16.6	62.1
ערבים				
N	64,600	21,100	2,600	88,300
%	47.5	27.5	6.0	34.4
יהודים 'ותיקים'				
N	412,100	332,900	69,200	814,200
%	80.3	65.0	24.4	62.2
גברים				
עולים				
N	55,900	41,100	7,600	104,600
%	84.7	75.7	22.0	67.5
ערבים				
N	48,700	18,100	2,200	69,000
%	72.0	47.5	10.9	54.8
יהודים 'ותיקים'				
N	209,200	183,100	47,500	439,900
%	82.9	73.2	35.6	69.1
נשים				
עולות				
N	64,300	43,700	6,100	114,000
%	84.3	59.9	12.6	57.8
ערביות				
N	15,800	3,000	400	19,300
%	23.2	7.9	1.8	14.8
יהודיות 'ותיקות'				
N	202,900	149,700	21,700	374,300
%	77.8	57.2	14.4	55.6

השכלה

לוח 5: מועסקים, לפי קבוצת גיל, מין ורמת השכלה, 2011

אחוז המועסקים מהאוכלוסייה המתאימה בכל תא

רמת השכלה	54-45	64-55	74-65	סה"כ
סה"כ				
אין השכלה או עד חטיבה	N			
%	47.6	40.9	10.6	34.1
תיכונית ללא תעודת בגרות	N			
%	75.2	63.5	25.7	61.5
תיכונית עם תעודת בגרות	N			
%	77.8	62.0	19.5	62.1
על-תיכונית לא אקדמית	N			
%	83.2	67.3	25.3	65.5
תואר אקדמי	N			
%	89.5	74.3	30.9	73.3
גברים				
אין השכלה או עד חטיבה	N			
%	63.9	53.2	18.2	47.6
תיכונית ללא תעודת בגרות	N			
%	80.6	72.6	33.6	68.9
תיכונית עם תעודת בגרות	N			
%	83.8	71.0	27.8	69.8
על-תיכונית לא אקדמית	N			
%	87.2	75.3	38.8	74.4
תואר אקדמי	N			
%	90.4	82.5	40.5	77.9
נשים				
אין השכלה או עד חטיבה	N			
%	30.2	29.8	4.9	21.9
תיכונית ללא תעודת בגרות	N			
%	69.1	52.9	17.1	53.2
תיכונית עם תעודת בגרות	N			
%	73.1	54.9	13.5	56.2
על-תיכונית לא אקדמית	N			
%	79.3	60.8	16.7	58.0
תואר אקדמי	N			
%	88.6	66.8	20.4	69.1

מלוח 5 עולה כי שיעורי התעסוקה עולים עם עליית רמת ההשכלה בכל קבוצות הגיל.³

בקרב הגברים קבוצת ההשכלה הנמוכה ביותר (אין השכלה או עד חטיבה) מתאפיינת בשיעורי תעסוקה נמוכים במיוחד לעומת יתר הקבוצות, בכל הגילים. למשל 64% מגילאי 54-45 חסרי ההשכלה מועסקים, לעומת 81% מבעלי השכלה תיכונית ללא תעודת בגרות. שיעורי התעסוקה עולים עם העלייה ברמת ההשכלה ומגיעים עד 90% בקרב בעלי השכלה אקדמית בקבוצת גיל זו. השפעת ההשכלה על שיעורי התעסוקה בקרב הנשים ניכרת היטב בכל קבוצות הגיל. 30% מבנות 54-45 חסרות ההשכלה מועסקות, לעומת 69% בקרב בעלות ההשכלה התיכונית ללא תעודת בגרות; 79% בקרב מי שסיימו לימודים על-תיכוניים לא-אקדמיים; ו-87% בקרב בעלות ההשכלה האקדמית. עם העלייה ברמת ההשכלה הפערים בשיעורי התעסוקה בין גברים לנשים מצטמצמים.

מצב משפחתי

לוח 6: מועסקים, לפי קבוצת גיל, מין ומצב משפחתי, 2011

אחוז המועסקים מהאוכלוסייה המתאימה בכל תא

מצב משפחתי	54-45	64-55	74-65	סה"כ
סה"כ				
לא נשואים				
N	107,600	82,600	19,600	209,700
%	68.9	53.2	15.7	48.1
נשואים				
N	489,300	356,200	66,000	911,400
%	77.0	63.5	23.1	61.5
גברים				
לא נשואים				
N	40,700	27,500	8,000	76,200
%	69.5	56.4	27.0	55.7
נשואים				
N	273,100	214,800	49,400	537,300
%	83.4	73.1	31.1	68.9
נשים				
לא נשואות				
N	66,900	55,100	11,600	133,500
%	68.6	51.8	12.1	44.6
נשואות				
N	216,100	141,400	16,600	374,100
%	70.2	52.9	13.1	53.3

שיעורי התעסוקה של הגברים הנשואים גבוהים מאלו של הגברים שאינם נשואים: 83% מהגברים הנשואים בני 54-45 מועסקים לעומת 70% מהלא נשואים. 56% מבני 64-55 שאינם נשואים מועסקים לעומת 73% מהנשואים.

³ יוצאי דופן הם בעלי השכלה תיכונית עם תעודת בגרות, בני 55 ומעלה. בקבוצות אלו שיעורי התעסוקה של בעלי השכלה תיכונית עם תעודת בגרות נמוכים מעט מאלו של בעלי השכלה תיכונית ללא תעודת בגרות.

תופעה זו של סיכוי גבוה יותר לתעסוקה בקרב גברים נשואים לעומת לא נשואים (ולא בקרב נשים) חוזרת על עצמה בכל הבדיקות שערכנו ואף לאורך זמן (פירוט נוסף בהמשך). בקרב הנשים ההבדלים בשיעורי התעסוקה בין הנשואות לאלו שאינן נשואות קטנים מאוד.

היקף התעסוקה

לוח 7 מציג את היקף העובדים במשרה מלאה מתוך כלל המועסקים לפי קבוצות גיל. בקרב גברים 90% עובדים במשרה מלאה עד גיל 59. הירידה בהיקף המועסקים במשרה מלאה מתחילה מגיל 60. בגילים 64-60 84% מועסקים במשרה מלאה ובגילים 65-69 71% מועסקים במשרה מלאה.

בקרב נשים היקף העובדות במשרה מלאה מגיע בגיל 54-50 (71%) ולאחר מכן מתחילה ירידה בהיקף המועסקות במשרה מלאה. בגילים 59-55 63% מועסקות במשרה מלאה ובגילים 64-60 56% מועסקות במשרה מלאה.

לוח 7: מועסקים במשרה מלאה, לפי קבוצת גיל ומין, 2011 (אחוז מתוך המועסקים)

אחוז המועסקים מהאוכלוסייה המתאימה בכל תא

מועסקים	49-45	54-50	59-55	64-60	69-65	74-70	סה"כ
גברים							
N	147,100	142,900	122,500	90,900	29,600	6,500	539,500
%	92.4	92.4	91.1	84.3	70.9	41.3	87.9
נשים							
N	92,500	103,600	74,200	44,700	7,600	1,500	324,000
%	67.3	71.1	63.3	56.4	36.1	20.7	63.8
סה"כ							
N	239,600	246,400	196,700	135,600	37,100	8,000	863,500
%	80.8	82.1	78.2	72.5	59.3	34.8	77.0

ג. לא עובדים (אינם משתתפים בכוח העבודה או בלתי מועסקים, קבוצה G)

אוכלוסיית הלא-עובדים מורכבת מאלו שאינם משתתפים בכוח העבודה ומאלו שמשתתפים אך אינם מועסקים. בסך הכול מונה קבוצה זו 796,800 גברים ונשים. 38% הם גברים ו-62% הן נשים.

בסעיף זה מפורטות הסיבות לאי-תעסוקה בקרב אלו שאינם עובדים לפי הדיווח העצמי של המשתתפים בסקר.

גברים:

- בגילים 64-45 הסיבה העיקרית היא נכות או מחלה. 39% ציינו סיבה זאת לכך שאינם עובדים
- בגילים 54-45 20% אינם עובדים בגלל שלא מצאו עבודה
- בגילים 64-55 33% אינם עובדים בגלל שהם בפנסיה ו-13% בגלל שלא מצאו עבודה
- בגילים 74-65 הסיבה העיקרית היא יציאה לפנסיה: 82%
- בסך הכול בגילים 74-45 10% אינם עובדים בגלל אי מציאת עבודה והם מהווים כ-29,740 גברים

נשים :

- בגילים 54-45 הסיבה העיקרית היא היותן עקרות בית (55%). 21% בגלל נכות או מחלה ו-11% ציינו שלא מצאו עבודה
- בגילים 64-55 הסיבה העיקרית היא פנסייה (43%). 28% ציינו שהסיבה היא היותן עקרות בית. 5% בגיל זה ציינו שלא מצאו עבודה
- בגילים 74-65 87% ציינו שאינן עובדות בגלל פנסייה
- בסך הכול בגילים 74-45 4% מהנשים עובדות כי לא מצאו עבודה, כ-21,700 נשים

לוח 8: אינם עובדים, לפי קבוצת גיל, מין והסיבה לאי-תעסוקה, 2011⁴ (%)

סיבה לאי תעסוקה	54-45	64-55	74-65	סה"כ
סה"כ				
סה"כ (N)	122,300	177,200	193,700	493,300
לימודים	1.0	0.4	0.1	0.4
נכות/מחלה	21.3	18.1	5.9	14.1
פנסייה	4.8	42.7	86.8	50.6
עבודה עונתית	0.3	0.4	0.2	0.3
אי מציאת עבודה	10.7	4.6	0.3	4.4
עקר/ת בית	54.8	27.9	5.3	25.7
אחר	3.9	3.3	0.8	2.4
לא ידוע	0.4	0.3	0.2	0.3
גברים				
סה"כ (N)	72,200	100,300	131,000	303,500
לימודים	10.3	3.9	0.9	4.1
נכות/מחלה	39.7	39.6	13.4	28.3
פנסייה	8.6	32.6	82.3	48.3
עבודה עונתית	0.8	0.8	0.1	0.5
אי מציאת עבודה	19.8	13.4	1.5	9.8
עקר בית	1.5	1.2	0.2	0.8
אחר	12.2	5.8	0.7	5.1
לא ידוע	1.7	0.7	0.2	0.7
נשים				
סה"כ (N)	122,300	177,200	193,700	493,300
לימודים	1.0	0.4	0.1	0.4
נכות/מחלה	21.3	18.1	5.9	14.1
פנסייה	4.8	42.7	86.8	50.6
עבודה עונתית	0.3	0.4	0.2	0.3

⁴ קבוצה G, בין אם הם מחפשים עבודה ובין אם אינם מחפשים עבודה, כלומר אינם שייכים לכוח העבודה. שאלת הסיבות לאי-עבודה נשאלת רק עבור מי שלא עבדו מעל 9 חודשים בשנה האחרונה.

לוח 9: מקבלי קצבאות (מתוך אלו שאינם עובדים – קבוצה G), לפי קבוצת גיל, מין וקצבה, 2011 (%)

סוג הקצבה	54-45	64-55	74-65	סה"כ
סה"כ				
זקנה	0.1	16.9	78.7	37.9
שארית	1.4	3.0	6.5	4.0
עבודה	0.9	1.0	0.2	0.7
נכות	21.0	19.0	5.0	13.8
אבטלה	4.7	2.6	0.2	2.1
הבטחת הכנסה	9.6	7.9	1.2	5.6
קצבה אחרת	1.0	0.3	0.4	0.5
פנסיה	6.2	25.3	40.1	26.7
גברים				
זקנה	0.0	0.9	73.2	30.8
שארית	0.2	0.2	0.6	0.4
עבודה	1.9	2.0	0.4	1.3
נכות	32.7	30.9	10.2	22.7
אבטלה	6.1	3.6	0.4	2.8
הבטחת הכנסה	12.6	13.0	2.2	8.4
קצבה אחרת	0.9	0.0	0.4	0.4
פנסיה	9.6	30.2	46.0	31.7
נשים				
זקנה	0.2	26.0	82.2	42.2
שארית	2.2	4.6	10.2	6.3
עבודה	0.3	0.4	0.1	0.2
נכות	13.6	12.1	1.6	8.3
אבטלה	3.8	2.0	0.0	1.7
הבטחת הכנסה	7.7	4.9	0.6	3.9
קצבה אחרת	1.1	0.4	0.4	0.6
פנסיה	4.1	22.5	36.3	23.6

לוח 9 מציג את אחוז מקבלי הקצבאות בקרב אלו שאינם עובדים (קבוצה G). הקצבה הבולטת בקרב הגברים בני 54-45 היא קצבת נכות (33%) ובקרב בני 74-65 קצבת זקנה (73%) וכן פנסיה מעבודה (46%). בקרב הנשים 14% מגילאיות 54-45 מקבלות קצבת נכות, 8% מקבלות הבטחת הכנסה ו-4% מקבלות קצבת אבטלה. 26% מגילאיות 64-55, כבר מקבלות קצבת זקנה ו-23% מקבלות פנסיה מעבודה; 82% מגילאיות 74-65 מקבלות קצבת זקנה ו-36% מקבלות פנסיה מעבודה.

ד. אוכלוסיית היעד להתערבות: אינם עובדים ומעוניינים לעבוד

בפרק זה אנו מתייחסים לאלו שאינם עובדים ומעוניינים לעבוד: מחפשי עבודה (F) וה'מתיאשים' (H). אנו מנתחים את מאפייני ההשכלה, קבוצת האוכלוסייה אליה משתייכים, מקום המגורים והמצב המשפחתי.

לוח 10 מציג את הרכב קבוצת היעד להתערבות לפי גיל ומין, כלולים בה מי שמעוניינים להשתתף בכוח העבודה או לחזור להשתתף בו, אם תימצא להם עבודה מתאימה. קבוצה זו מונה כ-93,000 איש – 50,000 גברים וכ-43,000 נשים.

לוח 10: מחפשי עבודה ו'מתייאשים' (קבוצות F ו-H),⁵ לפי קבוצת גיל ומין, 2011

מחפשים או מעוניינים	54-45	59-55	64-60	74-65	סה"כ
גברים					
N	22,800	12,800	8,900	5,500	50,000
%	33.0	29.5	16.6	4.3	17.0
נשים					
N	22,800	9,800	6,100	4,200	42,900
%	19.0	13.2	6.1	2.2	8.9
סה"כ					
N	45,500	22,600	15,000	9,700	92,900
%	24.1	19.3	9.8	3.1	12.0

השכלה

התפלגות ההשכלה (לוח 11) מראה כי בקבוצת היעד (מחפשי העבודה וה'מתייאשים') נכללים אנשים בכל רמות ההשכלה. בקרב הגברים 35% הם ללא השכלה או למדו עד חטיבה ו-19% בעלי השכלה תיכונית ללא בגרות. מאידך, 14% הם בעלי השכלה על-תיכונית ול-22% השכלה אקדמית. חלקם של בעלי השכלה אקדמית בקרב המעוניינים לעבוד עולה עם הגיל.

גם בקרב הנשים תמונת המצב מראה הטרוגניות בהשכלה בקבוצת היעד. בקרב הנשים חלקן של בעלות השכלה אקדמית גבוה מאשר בקרב הגברים, כ-24%, וגם כאן יש עליה בחלקן של בעלות השכלה אקדמית עם העלייה בגיל.

⁵ קבוצות F ו-H, הבלתי מועסקים (מובטלים) המחפשים עבודה באופן פעיל והמיואשים שהפסיקו לחפש באופן פעיל (ולכן אינם שייכים לכוח העבודה) אך היו מעוניינים לעבוד לו נמצאה להם עבודה.

לוח 11: מחפשי עבודה ו'מתייאשים', לפי קבוצת גיל, מין ורמת השכלה, 2011 (%)

רמת ההשכלה	54-45	59-55	64-60	74-65	סה"כ
סה"כ (N)	45,500	22,500	15,000	9,700	92,600
סה"כ (%)	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ללא השכלה או עד חטיבה	25.7	29	26.4	28.8	26.9
תיכונית ללא תעודת בגרות	24.3	18.6	20.7	16	21.4
תיכונית עם תעודת בגרות	14.3	12.5	9.3	7.0	12.3
על-תיכונית לא אקדמית	16.1	17.8	14.9	17.5	16.5
על-תיכונית אקדמית	19.6	22.2	28.7	30.7	22.8
גברים (N)	22,800	12,700	8,900	5,500	49,800
סה"כ גברים (%)	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ללא השכלה או עד חטיבה	33.8	40.3	31.3	35.1	35.2
תיכונית ללא תעודת בגרות	21.2	15.7	18.0	18.3	18.9
תיכונית עם תעודת בגרות	11.9	10.1	9.7	6.5	10.4
על-תיכונית לא אקדמית	14.4	14.5	13.8	11.5	14.0
על-תיכונית אקדמית	18.7	19.5	27.3	28.6	21.5
נשים (N)	22,800	9,800	6,100	4,200	42,900
סה"כ נשים (%)	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ללא השכלה או עד חטיבה	17.9	14.4	19.7	20.7	17.6
תיכונית ללא תעודת בגרות	27.3	22.3	24.5	13.1	24.4
תיכונית עם תעודת בגרות	16.7	15.7	8.6	7.6	14.4
על-תיכונית לא אקדמית	17.8	22.0	16.6	25.3	19.3
על-תיכונית אקדמית	20.4	25.6	30.7	33.4	24.3

קבוצת אוכלוסייה

התפלגות אוכלוסיית היעד (מחפשי העבודה וה'מתייאשים') לפי קבוצות האוכלוסייה מראה כי 67% מהם הם יהודים ו'תיקים'. עם העלייה בגיל הולך וגדל חלקם של היהודים ומאידך קטן חלקם של הערבים. בקרב הגברים בני 54-45 מהווים הערבים 28% ואילו בגיל 74-65 הם מהווים כ-9%. (ראו הערה 2 בנושא זה). בקרב הנשים בנות 54-45 עומד חלקן של הערביות על 14% והוא קטן עם העלייה בגיל עד ל-0 בקבוצת בנות 74-65.

לוח 12: מחפשי עבודה וה'מתייאשים', לפי קבוצת גיל, מין וקבוצת אוכלוסייה, 2011 (%)

קבוצת אוכלוסייה	54-45	59-55	64-60	74-65	סה"כ
סה"כ (N)	45,600	22,600	15,000	9,700	92,900
סה"כ (%)	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
עולים מ-1990 ואילך	15.8	15.1	17.8	14.5	15.8
ערבים	21.2	15.8	11.2	8.7	17.0
יהודים 'ותיקים'	63.0	69.1	70.9	76.8	67.2
גברים (N)	22,800	12,800	8,900	5,500	50,000
סה"כ גברים (%)	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
עולים מ-1990 ואילך	17.3	15.0	16.7	15.6	16.4
ערבים	28.3	25.0	17.6	15.3	24.2
יהודים 'ותיקים'	54.3	60.0	65.7	69.0	59.4
נשים (N)	22,800	9,800	6,100	4,200	42,900
סה"כ נשים (%)	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
עולות, מ-1990 ואילך	14.2	15.3	19.5	13.0	15.1
ערביות	14.1	3.7	1.9	0.0	8.6
יהודיות 'ותיקות'	71.7	81.0	78.6	87.0	76.3

מקום מגורים

מבחינת מקום מגורים אוכלוסיית היעד אינה מרוכזת במקום אחד. מלוח 13 שלהלן עולה כי שיעור מחפשי העבודה וה'מתייאשים' (גברים ונשים) הגדול ביותר הוא במחוז המרכז – כ-26%. 23% מהגברים בני 54-45 מחפשי העבודה וה'מתייאשים' הם במחוז הצפון, 21% במחוז המרכז וכ-14% במחוזות ירושלים, הדרום, תל אביב וחיפה. עם העלייה בגיל עולה חלקם של תושבי מחוז המרכז עד ל-41% בקרב בני 74-65 ופחות חלקם של תושבי מחוז ירושלים ל-6% ושל תושבי מחוז הצפון ל-14%.

22% מגילאיות 54-45 המחפשות עבודה וה'מתייאשות' גרות במחוז הצפון ובמחוז המרכז, 17% במחוז תל אביב וכ-13% במחוזות ירושלים, חיפה ודרום. עם העלייה בגיל עולה חלקן של הגרות במחוז מרכז ל-37% בקרב בנות 74-65 וחלקן של הגרות במחוז תל אביב ל-23% ואילו חלקן של הגרות במחוז דרום פחות ל-5% ושל הגרות במחוז צפון ל-12%.

לוח 13: מחפשי עבודה ו'מתייאשים', לפי קבוצת גיל ולפי מין ומחוז המגורים, 2011 (%)

סה"כ	74-65	64-60	59-55	54-45	
92,900	9,700	15,000	22,600	45,600	סה"כ (N)
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סה"כ (%)
11.8	9.1	9.5	11.5	13.3	ירושלים
20.5	12.9	16.6	22.1	22.5	צפון
13.8	11.8	14.4	15.8	13.0	חיפה
25.6	39.5	27.2	26.7	21.6	מרכז
16.3	18.6	23.2	12.4	15.6	תל אביב
12.0	8.2	9.1	11.4	14.1	דרום
50,000	5,500	8,900	12,800	22,800	גברים (N)
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סה"כ גברים (%)
12.0	5.7	10.7	11.3	14.4	ירושלים
22.5	13.6	22.3	26.0	22.7	צפון
13.9	13.3	17.0	13.2	13.3	חיפה
25.2	41.2	22.4	27.0	21.4	מרכז
13.6	15.6	17.4	9.8	13.8	תל אביב
12.8	10.6	10.2	12.7	14.3	דרום
42,900	4,200	6,100	9,800	22,800	נשים (N)
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סה"כ נשים (%)
11.5	13.5	7.7	11.8	12.1	ירושלים
18.1	11.9	8.4	17.1	22.3	צפון
13.6	9.9	10.6	19.3	12.7	חיפה
26.1	37.3	34.3	26.2	21.8	מרכז
19.5	22.5	31.7	15.8	17.3	תל אביב
11.1	5.0	7.4	9.7	13.8	דרום

מצב משפחתי

התפלגות המצב המשפחתי בקרב מחפשי העבודה וה'מתייאשים' מראה כי אחוז הגברים הנשואים הוא 75%-85% בקבוצות הגיל השונות. אחוז הגברים הנשואים בני 74-65 אינו שונה מאחוז הנשואים בקבוצת גיל זו.

אחוז הנשים הנשואות נמוך יותר ונע בין 65% ל-72% בקבוצות הגיל שבין 64-45. אחוז הנשואות בקבוצת הגיל 74-65 יורד ל-44% והוא נמוך מאחוז הנשואות בקבוצת גיל זו (56%).

לוח 14: מחפשי עבודה ו'מתייאשים', לפי קבוצת גיל, מין ומצב משפחתי, 2011 (%)

סה"כ	74-65	64-60	59-55	54-45	
92,900	9,700	15,000	22,600	45,600	סה"כ (N)
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סה"כ (%)
27.3	33.2	28.5	24.6	27.0	לא נשואים
72.7	66.8	71.5	75.4	73.1	נשואים
50,000	5,500	8,900	12,800	22,800	גברים (N)
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סה"כ גברים (%)
20.2	15.5	25.0	22.0	18.5	לא נשואים
79.8	84.5	75.0	78.0	81.5	נשואים
42,900	4,200	6,100	9,800	22,800	נשים (N)
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סה"כ נשים (%)
35.5	56.3	33.7	28.0	35.4	לא נשואות
64.5	43.7	66.3	72.0	64.6	נשואות

3. הגורמים המשפיעים על הסיכוי להשתתפות בשוק העבודה, על הסיכוי לתעסוקה ועל הסיכוי לאבטלה

א. השתתפות בכוח העבודה

לוח 15: סיכויי ההשתתפות של גברים בכוח העבודה, לפי מבחר משתנים, 2010/11

Odds ratio	המשתנה
	גיל – קבוצת השוואה 49-45
*-1.374	גיל 54-50
*-2.075	גיל 59-55
*-3.559	גיל 64-60
*-11.111	גיל 69-65
*-37.037	גיל 74-70
	השכלה – קבוצת השוואה 'חסרי השכלה' או השכלה יסודית
*1.759	תיכונית ללא תעודת בגרות
*1.978	תיכונית עם בגרות
*2.576	על-תיכונית לא אקדמי
*3.851	אקדמית
	קבוצת אוכלוסייה – קבוצת השוואה יהודים 'ותיקים'
*-1.348	עולים מ-1990 ואילך
*-2.445	ערבים
*1.998	נשואים – קבוצת השוואה לא-נשואים (רווקים, גרושים, אלמנים)
*2.567	קבוע

* מובהק

פרק זה בוחן את הגורמים המשפיעים על הסיכוי להשתתפות בשוק העבודה (לעומת הסיכוי לאי השתתפות – קבוצה B לעומת קבוצה C), הסיכוי להיות מועסק (לעומת הסיכוי להיות לא מועסק – בין

אם שייך לכוח העבודה או לא ; קבוצה E לעומת קבוצה G), והסיכוי להיות מובטל (לעומת הסיכוי להיות מועסק, קבוצה F לעומת קבוצה E), בעזרת ניתוח רב משתני תוך שימוש ברגרסיה לוגיסטית.

הרגרסיות נערכו בנפרד עבור גברים ונשים, כך שניתן היה ללמוד על ההבדל בהשפעת המשתנים השונים. כמו כן ערכנו רגרסיות נוספות בנפרד עבור קבוצות גיל ומין כדי לבחון הבדלים בין הקבוצות בהשפעת המשתנים. הרגרסיות נערכו עבור שתי נקודות זמן : 2010/11 ו-1995/6.

הסיכוי להשתתף בכוח העבודה קטן עם הגיל (כאשר יתר הנתונים נשארים קבועים), לעומת קבוצת הבסיס : הסיכוי של בני 50-54 להשתתף בכוח העבודה קטן פי 1.4 מהסיכוי של בני 45-49 ; והסיכוי של בני 50-59 להשתתף בכוח העבודה קטן פי 2 מהסיכוי של בני 45-49.

הסיכוי להשתתפות בכוח העבודה עולה ככל שעולה רמת ההשכלה. השכלה אקדמית מעלה את הסיכוי להשתתף בכוח העבודה כמעט פי 4, לעומת הסיכוי של 'חסרי השכלה' או של בעלי השכלה יסודית בלבד.

הסיכוי היחסי של עולים להשתתף בשוק העבודה קטן פי 1.3 מהסיכוי של יהודים 'ותיקים' ; ושל ערבים – פי 2.4. הסיכוי של נשואים להשתתף בשוק העבודה גדול פי 2 מהסיכוי של לא-נשואים.

השפעת הגיל בקרב נשים דומה לזו שבקרב גברים, עד גיל 59. לאחר מכן השפעת הגיל אצל נשים חזקה יותר וזה נובע מהבדלים בגיל הפרישה בין גברים לנשים.

השפעת ההשכלה חזקה יותר בקרב נשים מאשר בקרב גברים. השכלה תיכונית ללא תעודת בגרות משפרת את הסיכוי של נשים להשתתפות בכוח העבודה פי 2.2 ואילו בקרב הגברים הסיכוי משתפר פי 1.7 ביחס לחסרי השכלה או השכלה יסודית. השכלה אקדמית משפרת את הסיכוי של נשים להשתתפות פי 5 ובקרב הגברים הסיכוי משתפר פי 3.8. הסיכוי של נשים עולות מ-1990 ואילך קטן פי 1.2 להשתתפות בכוח העבודה בהשוואה לנשים יהודיות 'ותיקות' (1.4 בקרב הגברים העולים). הסיכוי של נשים ערביות להשתתפות בכוח העבודה קטן פי 9 מזה של נשים יהודיות.

עוד עולה מהלוח כי הסיכוי של נשים נשואות להשתתף בכוח העבודה כמעט אינו שונה מזה של נשים שאינן נשואות, אולם ההשפעה הפוכה : הסיכוי של נשים נשואות להשתתפות מעט קטן יותר (פי 1.12) מזה של נשים לא-נשואות, בניגוד למצב בקרב הגברים.

לוח 16: סיכויי ההשתתפות של נשים בכוח העבודה, לפי מבחר משתנים, 2010/11

המשתנה	Odds ratio
גיל – קבוצת השוואה 49-45	
גיל 54-50	*-1.161
גיל 59-55	*-2.083
גיל 64-60	*-5.376
גיל 69-65	*-18.519
גיל 74-70	*-58.824
רמת השכלה – קבוצת השוואה 'חסרות השכלה' או השכלה יסודית	
תיכונית ללא תעודת בגרות	*2.195
תיכונית עם בגרות	*2.763
על-תיכונית לא אקדמית	*3.298
השכלה אקדמית	*4.972
קבוצת אוכלוסייה – קבוצת השוואה יהודיות ותיקות	
עולות מ-1990 ואילך	*-1.164
ערביות	*-9.009
נשואות – קבוצת השוואה לא-נשואות (רווקות, גרושות, אלמנות)	*-1.123
קבוע	*2.122

* מובהק

ב. תעסוקה

לוח 17: הסיכוי של גברים להיות מועסקים, לפי מבחר משתנים, 2010/11

המשתנה	Odds ratio
גיל – קבוצת השוואה 49-45	
גיל 54-50	*-1.282
גיל 59-55	*-1.815
גיל 64-60	*-2.907
גיל 69-65	*-8.264
גיל 74-70	*-26.316
השכלה – קבוצת השוואה חסרי השכלה או עד חטיבה	
תיכונית ללא תעודת בגרות	*1.791
תיכונית עם בגרות	*2.039
על-תיכונית לא אקדמית	*2.688
השכלה אקדמית	*3.937
קבוצת אוכלוסייה – קבוצת השוואה יהודים 'ותיקים'	
עולים מ-1990 ואילך	*-1.387
ערבים	*-2.273
נשואים – קבוצת השוואה לא-נשואים (רווקים, גרושים, אלמנים)	*2.057
קבוע	*1.700

מלוח 17 עולה כי הסיכוי של גברים להיות מועסקים יורד עם העלייה בגיל. לעומת הסיכוי של בני 45-49 להיות מועסקים. הסיכוי של גברים בני 55-59 קטן פי 1.8, הסיכוי של בני 60-64 קטן פי 3 בקירוב, והסיכוי של גברים בני 65-69 קטן פי 8.2 (חלקם עדיין מתחת לגיל הפרישה הרשמי).

להשכלה יש השפעה חיובית על הסיכוי להיות מועסקים, בדומה להשפעה על הסיכוי להשתתפות בכוח העבודה.

לעומת הסיכוי של יהודים 'ותיקים' להיות מועסקים, הסיכוי של עולים מ-1990 ואילך קטן פי 1.4 והסיכוי של ערבים קטן פי 2.3.

כפי שראינו בניתוח המאפיינים, עולה מניתוח הרגרסיה כי הסיכוי של גברים נשואים להיות מועסקים גדול פי 2 מהסיכוי של גברים שאינם נשואים.

לוח 18: הסיכוי של נשים להיות מועסקות, לפי מבחר משתנים, 2010/11

המשתנה	Odds ratio
גיל – קבוצת השוואה 49-45	
גיל 50-54	*-1.099
גיל 55-59	*-1.832
גיל 60-64	*-4.348
גיל 65-69	*-14.286
גיל 70-74	*-45.455
השכלה – קבוצת השוואה חסרי השכלה או עד חטיבה	
תיכונית ללא תעודת בגרות	*1.992
תיכונית עם בגרות	*2.671
על-תיכונית לא אקדמית	*3.117
השכלה אקדמית	*4.761
קבוצת אוכלוסייה – קבוצת השוואה יהודיות 'ותיקות'	
עולות מ-1990 ואילך	*-1.121
ערביות	*-8.000
נשואות – קבוצת השוואה לא-נשואות (רווקים, גרושים, אלמנים)	-1.020
קבוע	*1.541

* מובהק

מלוח 18 עולה כי עד גיל 60 השפעת הגיל על הסיכוי של נשים להיות מועסקות דומה להשפעתו על הסיכוי של גברים. הסיכוי של גילאיות 50-64 להיות מועסקות קטן פי 4.3 מהסיכוי של גילאיות 45-49 (2.9 בקרב גברים). מעל גיל 60 השפעת הגיל על הסיכוי של נשים להיות מועסקות חזקה יותר מהשפעתו על גברים. הסיכוי של גילאיות 65-69 להיות מועסקות קטן פי 14 (8 בקרב גברים).

גם כאן אנו רואים שלרמת ההשכלה יש השפעה חיובית על הסיכוי להיות מועסק, ובקרב נשים השפעת ההשכלה חזקה מעט יותר מאשר בקרב הגברים, בעיקר בהשכלה על-תיכונית ובהשכלה אקדמית.

הסיכוי של עולות מ-1990 ואילך להיות מועסקות קטן מעט מזה של יהודיות 'ותיקות' (פי 1.12) ואילו הסיכוי של ערביות להיות מועסקות קטן פי 8.

למצב המשפחתי אין השפעה על הסיכוי של נשים להיות מועסקות.

ג. אבטלה

לוח 19: הסיכוי של גברים להיות מובטלים, לפי מבחר משתנים, 2010/11

המשתנה	Odds ratio
גיל – קבוצת השוואה 49-45	
גיל 54-50	1.068
גיל 59-55	*1.218
גיל 64-60	*1.268
גיל 69-65	-1.035
גיל 74-70	*-4.329
רמת השכלה – קבוצת השוואה עד 8 שנות לימוד	
11-9 שנות לימוד	*-1.433
12 שנות לימוד	*-2.237
15-13 שנות לימוד	*-3.077
16 שנות לימוד ויותר	*-3.185
קבוצת אוכלוסייה – קבוצת השוואה יהודים 'ותיקים'	
עולים מ-1990 ואילך	1.151
ערבים	*2.273
נשואים – קבוצת השוואה לא-נשואים (רווקים, גרושים, אלמנים)	*-2.000
קבוע	*-5.208

* מובהק

השפעת הגיל על הסיכוי להיות מובטל בקרב גברים אינה אחידה. לגיל אין השפעה על הסיכוי של גברים בני 54-50 להיות מובטלים, לעומת הסיכוי של בני 49-45. הסיכוי של בני 64-55 להיות מובטלים גבוה פי 1.2 מהסיכוי של בני 49-45. הסיכוי של בני 74-70 להיות מובטלים קטן פי 4.3 מהסיכוי של בני 49-45. ממצא זה משתלב עם הנתונים על שיעורי אבטלה נמוכים בקרב הגילים הגבוהים, עקב העובדה שכמעט כל מי שבחר להשתתף בכוח העבודה בגילים אלה, גם עובד.

עם עליית רמת ההשכלה (לפי שנות לימוד) הסיכוי של הגברים להיות מובטלים קטן. הסיכוי של בעלי 11-9 שנות לימוד להיות מובטלים קטן פי 1.4 מהסיכוי של בעלי השכלה של 8 שנות לימוד לכל היותר. הסיכוי של בעלי 16 שנות לימוד ויותר להיות מובטל קטן פי 3.2.

הסיכוי של עולים להיות מובטלים (המשתנה אינו מובהק) אינו שונה מזה של יהודים 'ותיקים', אולם הסיכוי של ערבים להיות מובטלים גדול פי 2.3 מהסיכוי של יהודים 'ותיקים'.

הסיכוי של נשואים להיות מובטלים קטן פי 2 מהסיכוי של לא-נשואים; כלומר בקרב הגברים, הנישואים מגדילים את הסיכוי להיות מועסק.

לוח 20: הסיכוי של נשים להיות מובטלות, לפי מבחר משתנים, 2010/11

המשתנה	Odds ratio
גיל – קבוצת השוואה 49-45	
גיל 54-50	-1.103
גיל 59-55	-1.105
גיל 64-60	*-1.449
גיל 69-65	*-1.754
גיל 74-70	-1.901
רמת השכלה – קבוצת השוואה עד 8 שנות לימוד	
11-9 שנות לימוד	-1.307
12 שנות לימוד	*-1.374
15-13 שנות לימוד	*-1.715
16 שנות לימוד ויותר	*-2.475
קבוצת אוכלוסייה – קבוצת השוואה יהודיות ותיקות	
עולות מ-1990 ואילך	*-1.370
ערביות	*1.871
נשואות – קבוצת השוואה לא-נשואים (רווקות, גרושות, אלמנות)	*-1.770
קבוע	*-6.250

* מובהק

לגיל הנשים אין השפעה על הסיכוי שלהן להיות מובטלות, למעט בקבוצות הגיל 64-40 ו-69-65. לעומת גילאיות 49-45, הסיכוי של גילאיות 64-40 להיות מובטלות קטן פי 1.5, והסיכוי של גילאיות 69-65 – קטן פי 1.8.

רמת השכלה של 11 שנות לימוד לכל היותר אינה מקטינה את סיכויי הנשים להיות מובטלות. מרמת השכלה של 12 שנות לימוד ומעלה הסיכוי לאבטלה קטן, ככל שעולה רמת ההשכלה. השפעת ההשכלה על הסיכוי של נשים להיות מובטלות קטנה מהשפעתה על הסיכוי של גברים להיות מובטלים. כלומר, השפעתה של רמת ההשכלה על הסיכוי של אישה להשתתף בכוח העבודה ולמצוא תעסוקה חזקה יותר מהשפעתה על הסיכוי של גברים למצוא תעסוקה; אולם השפעתה על הסיכוי של נשים לא להיות מובטלות קטנה מהשפעתה על הסיכוי של גברים לא להיות מובטלים.

הסיכוי של נשים שעלו לארץ משנת 1990 ואילך להיות מובטלות ב-2010-2011 קטן פי 1.4 מזה של נשים יהודיות 'ותיקות'; ייתכן שהסיבה לכך היא ש כבר אין להן קשיי הגירה, ולעומת זאת, יתרונות אחרים שלהן באים לידי ביטוי.

הסיכוי של נשים ערביות להיות מובטלות גדול פי 1.9 מהסיכוי של יהודיות 'ותיקות' להיות מובטלות.

הסיכוי של נשים נשואות להיות מובטלות קטן פי 1.7 מהסיכוי של נשים לא-נשואות. מצבן המשפחתי של הנשים אינו משפיע על הסיכוי להשתתפות בכוח העבודה או לתעסוקה, אבל יש לו השפעה על הסיכוי להיות מובטלת. הסיכוי של נשים נשואות להיות מובטלות קטן יותר.

ד. השוואה למצב ב-1995/6

את הרגרסיות על הסיכוי לאבטלה הרצנו גם על נתוני סקרי כוח אדם מהשנים 1995/6, כדי לעמוד על שינויים ועל הבדלים (אם יש) בהשפעת הגורמים השונים כגון השכלה, גיל, קבוצות אוכלוסייה על הסיכוי להיות באבטלה בהשוואה להשפעה שיש להם בהווה (2010/11).

לוח 21: הסיכוי של גברים להיות מובטלים, לפי מבחר משתנים – 1995/96 לעומת 2010/11

Odds ratio		המשתנה
2010/11	1995/96	
		גיל – קבוצת השוואה 45-49
1.068	1.083	גיל 50-54
*1.218	*1.403	גיל 55-59
*1.268	*1.347	גיל 60-64
-1.035	-1.359	גיל 65-69
*-4.329	-1.531	גיל 70-74
		השכלה – קבוצת השוואה עד 8 שנות לימוד
*-1.433	*-1.258	9-11 שנות לימוד
*-2.237	*-1.368	12 שנות לימוד
*-3.077	*-1.667	13-15 שנות לימוד
*-3.185	*-1.988	16 שנות לימוד ויותר
		קבוצת אוכלוסייה – קבוצת השוואה יהודים 'ותיקים'
1.151	*3.208	עולים מ-1990 ואילך
*2.273	*1.424	ערבים
*-2.000	*-2.101	נשואים – קבוצת השוואה לא-נשואים (רווקים, גרושים,
*-5.208	*-9.524	קבוע

* מובהק

בהשוואה בין שתי התקופות, ניתן לראות שהשפעתם של חלק מהמשתנים דומה מאוד ואילו השפעתם של משתנים אחרים השתנתה עם הזמן.

השפעת הגיל, עד גיל 64, דומה בשתי התקופות. לעומת זאת ב-2010/11 לגיל 74-70 הייתה השפעה חזקה על הקטנת הסיכוי להיות מובטל; ב-1995/96 כמעט לא הייתה השפעה.

השפעת ההשכלה השתנתה מאוד עם הזמן. להשכלה תרומה חשובה להקטנת הסיכוי להיות מובטל בשתי התקופות, אולם ההשפעה התחזקה מאוד ב-2010/11 לעומת 1995/96. למשל, ב-1995/96 רמת השכלה של 16 שנות לימוד ויותר הקטינה את הסיכוי להיות מובטל פי 2, וב-2010/11 היא הקטינה את הסיכוי פי 3.

מעניין מאוד הוא הממצא של השפעת קבוצות אוכלוסייה. בעוד שב-1995/95 (כ-5 שנים לאחר תחילת העלייה הגדולה מבריה"מ לשעבר) הסיכויים של עולה חדש להיות מובטל היו גדולים פי 3.2 מהסיכויים של יהודי ותיק, הרי ב-2010/11 אין לכך כל השפעה.

לעומת זאת הסיכוי של ערבי להיות מובטל לעומת הסיכוי של יהודי ותיק גדל בתקופה זו מפי 1.4 ב-1995/96 ל-2.3 ב-2010/11.

השפעת המצב המשפחתי לא השתנתה, ועדיין הסיכוי של נשואים להיות מובטלים קטן פי 2 מהסיכוי של לא-נשואים.

לוח 22: הסיכוי של נשים להיות מובטלות, לפי מבחר משתנים – 1995/96 לעומת 2010/11

Odds ratio		המשתנה
2010/11	1995/96	
		גיל – קבוצת השוואה 49-45
-1.103	*1.304	גיל 54-50
-1.105	1.187	גיל 59-55
*-1.449	*-1.412	גיל 64-60
*-1.754	*-2.146	גיל 69-65
-1.901	*-5.814	גיל 74-70
		רמת השכלה – קבוצת השוואה עד 8 שנות לימוד
-1.307	-1.107	9-11 שנות לימוד
*-1.374	-1.131	12 שנות לימוד
*-1.715	*-1.689	13-15 שנות לימוד
*-2.475	*-2.364	16 שנות לימוד ויותר
		קבוצת אוכלוסייה – קבוצת השוואה יהודיות ותיקות
*-1.370	*4.341	עולים מ-1990 ואילך
*1.871	-1.319	ערביות
*-1.770	*-1.538	נשואות – קבוצת השוואה לא-נשואות (רווקות, גרושות, אלמנות)
*-6.250	*-10.417	קבוע

* מובהק

בקרב נשים, השפעת הגיל עד גיל 59 על הסיכוי להיות מובטלות דומה בשתי התקופות (לא מובהקת, או כמעט ללא השפעה. בגיל 64-60 הסיכוי להיות מובטלת קטן פי 1.4 לעומת הסיכוי להיות מובטלת בגיל 49-45, בשתי התקופות.

ב-1995/96 הסיכוי של גילאיות 69-65 להיות מובטלות היה קטן פי 2 מהסיכוי של גילאיות 49-45 ואילו ב-2010/11 הוא היה קטן רק פי 1.75. זו כנראה תוצאה של העלייה בשיעורי ההשתתפות של נשים בכוח העבודה בתקופה זו. השפעה זו ניכרת גם בקרב גילאיות 74-70. הסיכוי שלהן להיות מובטלות ב-1995/96 היה קטן כמעט פי 6 מהסיכוי של גילאיות 49-45 ואילו ב-2010/11 ההשפעה של קבוצת גיל זו אינה מובהקת.

השפעת ההשכלה בקרב נשים על הסיכוי להיות מובטלות התחזקה בתקופה זו, אולם לא באותה עוצמה כמו בקרב הגברים.

ההשפעה של קבוצות אוכלוסייה על הסיכוי להיות מובטלת השתנתה מאוד במהלך התקופה. ב-1995/96 הסיכוי של עולה מבריה"מ שעלתה אחרי 1990 להיות מובטלת היה גדול פי 4.3 מאשר של יהודייה ותיקה' ואילו ב-2010/11 הוא קטן פי 1.3.

מצד אחר, ב-1995/95 הסיכוי של ערבייה להיות מובטלת לא היה שונה באופן מובהק מזה של יהודייה 'ותיקה' ואילו ב-2010/11 הוא גדול פי 1.8.

ב-1995/96 הסיכוי של נשים נשואות להיות מובטלות היה קטן פי 1.5 מהסיכוי של נשים לא-נשואות. ההשפעה של המצב המשפחתי התחזקה מעט ב-2010/11, והסיכוי של נשים נשואות להיות מובטלות קטן פי 1.7 מהסיכוי של נשים לא-נשואות.

ה. ניתוח רגרסיה לפי קבוצות גיל ומין והשפעות גאוגרפיות

את הרגרסיות על הסיכוי להשתתפות, לתעסוקה ולאבטלה הרצנו בנפרד לשתי קבוצות גיל (ובנפרד לגברים ולנשים) כדי לעמוד על שינויים והבדלים (אם יש) בהשפעת הגורמים השונים, כגון: השכלה, גיל, קבוצות אוכלוסייה על הסיכוי להשתתפות, לתעסוקה ולאבטלה.

ברגרסיות אלו כללנו גם מאפיינים גאוגרפיים, כדי לבחון את השפעתם על הסיכויים בשוק העבודה. המאפיינים הגאוגרפיים נבחנו לפי השפעת המחוז על הסיכוי, ביחס למחוז דרום.

השתתפות בכוח העבודה

לוח 23: סיכויי ההשתתפות של גברים בכוח העבודה, לפי קבוצת גיל ולפי מבחר משתנים
2010/11, (74-60 ; 59-45)

Odds ratio	בני 74-60	Odds ratio	בני 59-45
	גיל – קבוצת השוואה 64-60		גיל – קבוצת השוואה 49-45
*-3.086	גיל 69-65	*-1.337	גיל 54-50
*-10.000	גיל 74-70	*-1.980	גיל 59-55
	השכלה – קבוצת השוואה עד 8 שנות לימוד		
*1.683	9-11 שנות לימוד	*2.400	9-11 שנות לימוד
*2.299	12 שנות לימוד	*3.403	12 שנות לימוד
*2.613	13-15 שנות לימוד	*4.066	13-15 שנות לימוד
*3.763	16 שנות לימוד ויותר	*5.135	16 שנות לימוד ויותר
	קבוצת אוכלוסייה – קבוצת השוואה יהודים 'ותיקים'		
*-1.391	עולים מ-1990 ואילך	*1.322	עולים מ-1990 ואילך
*-2.439	ערבים	*-1.873	ערבים
*1.357	נשואים – קבוצת השוואה לא נשואים	*2.465	נשואים – קבוצת השוואה לא נשואים
	מחוזות – קבוצת השוואה מחוז הדרום		
-1.006	מחוז ירושלים	*-1.217	מחוז ירושלים
1.136	מחוז צפון	1.087	מחוז הצפון
1.007	מחוז חיפה	*1.185	מחוז חיפה
*1.185	מחוז מרכז	*1.678	מחוז המרכז
*1.317	מחוז תל-אביב	1.158	מחוז תל-אביב
*-1.264	קבוע	-1.009	קבוע

* מובהק

ההשוואה בין שתי הרגרסיות מלמדת כי בקרב הגברים בני 45-59 השפעת ההשכלה חזקה יותר מאשר בקרב בני 60-74. למשל, למי שיש 13-15 שנות לימוד בקרב ה"צעירים" הסיכוי להשתתפות בכוח העבודה גדול פי 4 בהשוואה להשכלה יסודית או חוסר השכלה. בקרב ה"מבוגרים" ההשפעה של 13-15 שנות לימוד היא פי 2.6.

ההשפעה של קבוצת אוכלוסייה שונה בין בני 45-59 לבני 60-74. לעולים מ-1990 ואילך בני 45-59 יש סיכוי גדול פי 1.3 להשתתפות בכוח העבודה בהשוואה ליהודים 'ותיקים' ואילו לעולים מ-1990 ואילך בני 60-74 סיכוי קטן פי 1.4 בהשוואה ליהודים 'ותיקים' להשתתפות בכוח העבודה.

הסיכוי של ערבי להשתתפות בכוח העבודה קטן בקרב שתי הקבוצות בהשוואה ליהודי ותיק: פי 1.8 בקרב בני 45-59 ופי 2.4 בקרב בני 60-74.

ההשפעה של המצב המשפחתי חזקה יותר בקרב בני 45-59. הסיכוי של נשואים בגיל זה להשתתפות גדולה פי 2.4 לעומת לא-נשואים ואילו בקרב בני 60-74 הסיכוי של נשואים גדול פי 1.4 לעומת לא-נשואים.

מבחינה גאוגרפית, לעומת הסיכוי להשתתפות בשוק העבודה במחוז הדרום, הסיכוי של גברים בני-59 45 להשתתפות בשוק העבודה במחוז הצפון אינו שונה (לא מובהק). בירושלים, לעומת זאת, הסיכוי להשתתפות קטן פי 1.2 לעומת הסיכוי להשתתפות בשוק העבודה במחוז הדרום.

למחוז תל-אביב אין השפעה מובהקת על הסיכוי להשתתפות, ובמחוזות חיפה והמרכז הסיכוי גדול יותר מאשר במחוז הדרום – פי 1.2 ו-1.7, בהתאמה.

במחוזות ירושלים, הצפון וחיפה אין השפעה מובהקת על הסיכוי של בני 60-74 להשתתפות בשוק העבודה לעומת הסיכוי שלהם במחוז הדרום. לעומת זאת, במחוזות המרכז ותל-אביב הסיכוי של בני קבוצת גיל זאת להשתתף בשוק העבודה גדול פי 1.2 ו-1.3 לעומת מחוז הדרום, בהתאמה.

בקרב בני 45-59 אנו רואים גם כן את השפעת הגיל. ביחס לבני 45-49 הסיכוי להשתתפות הולך וקטן עם העלייה בגיל. הסיכוי של בני 50-54 להשתתפות קטן פי 1.3 ואילו של בני 55-59 קטן פי 2.

בקרב בני 60-74 השפעת הגיל נמדדת מבחינת בני 60-64. הסיכוי להשתתפות של בני 65-69 קטן פי 3, ואילו של בני 70-74 קטן פי 10.

**לוח 24: סיכויי ההשתתפות של נשים בכוח העבודה, לפי קבוצת גיל ולפי מבחר משתנים (45-59);
74-60, 2010/11**

Odds ratio	בנות 74-60	Odds ratio	בנות 59-45
	גיל – קבוצת השוואה 64-60		גיל – קבוצת השוואה 49-45
*-3.390	גיל 69-65	*-1.138	גיל 54-50
*-10.417	גיל 74-70	*-2.049	גיל 59-55
			השכלה – קבוצת השוואה עד 8 שנות לימוד
*2.233	11-9 שנות לימוד	*1.807	11-9 שנות לימוד
*3.034	12 שנות לימוד	*3.310	12 שנות לימוד
*3.238	15-13 שנות לימוד	*5.018	15-13 שנות לימוד
*4.687	16 שנות לימוד ויותר	*8.106	16 שנות לימוד ויותר
			קבוצת אוכלוסייה – קבוצת השוואה יהודים 'ותיקים'
*-1.155	עולים מ-1990 ואילך	*1.395	עולים מ-1990 ואילך
*-9.174	ערבים	*-7.692	ערבים
	נשואות – קבוצת השוואה		נשואות – קבוצת השוואה
*-1.130	לא נשואות	*-1.156	לא נשואות
			מחוזות – קבוצת השוואה מחוז הדרום
1.180	מחוז ירושלים	-1.080	מחוז ירושלים
1.208	מחוז צפון	*1.556	מחוז צפון
1.115	מחוז חיפה	*1.287	מחוז חיפה
*1.337	מחוז מרכז	*1.668	מחוז המרכז
*1.232	מחוז תל-אביב	*1.403	מחוז תל-אביב
*-3.300	קבוע	1.045	קבוע

* מובהק

גם עבור נשים השפעת ההשכלה בקרב בנות 59-45 חזקה יותר מאשר בקרב בנות 74-60, בעיקר בקרב בעלות השכלה של 13 שנות לימוד ומעלה. הסיכוי להשתתפות בקרב בנות 59-45 עם 15-13 שנות לימוד גדול פי 5 לעומת הסיכוי של נשים עם 8 שנות לימוד בגיל זה. בקרב בנות 74-60 עם 15-13 שנות לימוד הסיכוי להשתתפות גדול פי 3.2 בהשוואה לנשים עם 8 שנות לימוד בגיל זה.

ההשוואה בין קבוצות הגיל ביחס להשפעת קבוצות אוכלוסייה מעניינת מאוד. ב-2010/11 לנשים בנות 59-45, עולות מבריה"מ לשעבר שעלו מ-1990 ואילך סיכוי גדול פי 1.4 להשתתפות בכוח העבודה לעומת הסיכוי של יהודיות 'ותיקות'. לעומת זאת, הסיכוי של עולות מבריה"מ לשעבר גילאיות 74-60 להשתתפות בכוח העבודה קטן פי 1.2 לעומת הסיכוי של יהודיות 'ותיקות'.

לעומת יהודיות 'ותיקות', הסיכוי של ערביות בנות 59-45 להשתתפות בכוח העבודה קטן פי 7.6 והסיכוי של ערביות בנות 74-60 קטן פי 9. ההשפעה שאנו רואים כאן היא ההשפעה של שנתון צעיר יותר לעומת שנתון ותיק יותר.

בקרב נשים בנות 59-45 בהשוואה למחוז דרום, כל המחוזות (למעט ירושלים) משפיעים באופן חיובי על הסיכוי להשתתפות בכוח העבודה. ההשפעה של מחוז ירושלים אינה שונה באופן מובהק מזו של מחוז דרום. לעומת זאת בקרב נשים בנות 74-60 רק למחוזות תל-אביב ומרכז השפעה חיובית על הסיכוי

להשתתפות בכוח העבודה ביחס למחוז דרום ואילו ההשפעה של מחוזות ירושלים, צפון וחיפה אינה שונה באופן מובהק מזו של מחוז דרום.

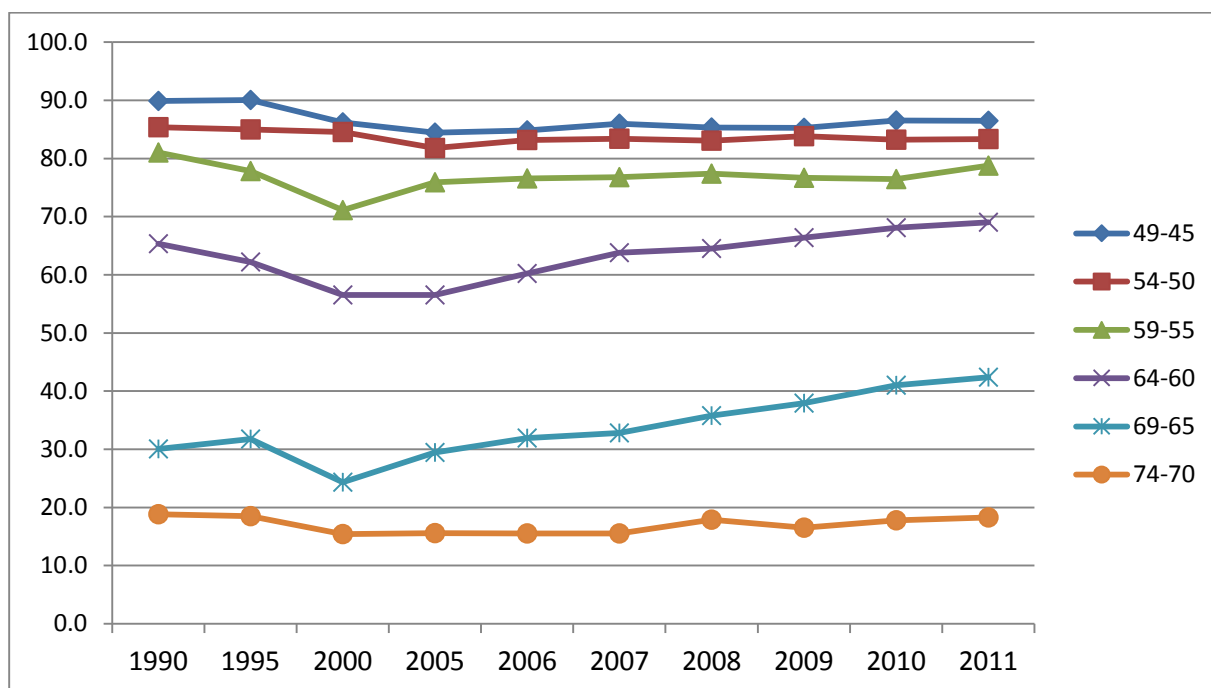
4. נתונים היסטוריים

א. השתתפות בכוח העבודה

לוח 25: גברים משתתפים בכוח העבודה, לפי קבוצת גיל ושנה, 1990-2011 (%)

שנה	49-45	54-50	59-55	64-60	69-65	74-70	סה"כ
1990	89.9	85.4	81.0	65.4	30.1	18.8	66.9
1995	90.0	85.0	77.8	62.2	31.7	18.5	67.3
2000	86.2	84.6	71.1	56.6	24.3	15.4	65.1
2005	84.5	81.8	75.9	56.5	29.4	15.6	65.6
2006	84.8	83.2	76.6	60.2	31.9	15.5	66.9
2007	86.0	83.4	76.8	63.8	32.8	15.5	67.6
2008	85.3	83.1	77.4	64.5	35.8	17.9	68.2
2009	85.3	83.9	76.7	66.4	37.9	16.5	68.5
2010	86.5	83.2	76.5	68.1	41.0	17.8	69.3
2011	86.5	83.3	78.7	69.0	42.4	18.3	69.9

תרשים 5: גברים משתתפים בכוח העבודה, לפי קבוצת גיל ושנה, 1990-2011 (%)

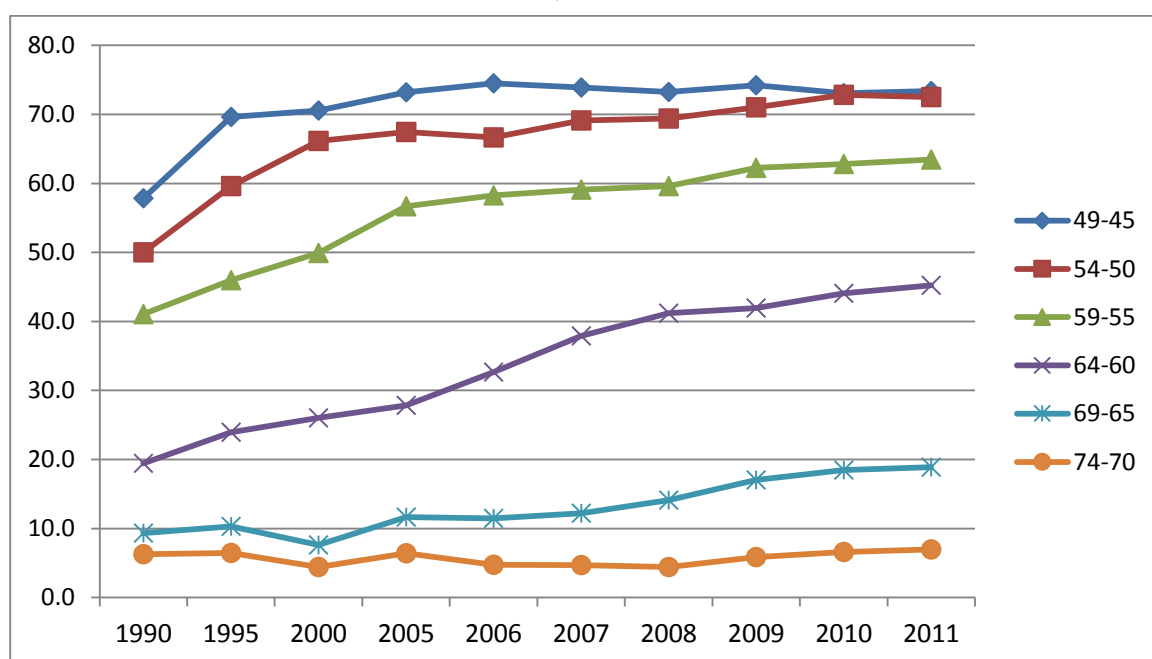

מלוח 25 ותרשים 5 ניתן לראות כי בקרב קבוצות הגיל הצעירות יותר (עד גיל 59) כמעט שאין שינוי בשיעורי ההשתתפות על פני זמן. בקרב בני 60-64 ובקרב בני 65-69 ניתן לראות מגמה של ירידה בשיעורי ההשתתפות שנמשכת עד אמצע שנות ה-2000. מאז מתחילה מגמה של עלייה בשיעורי ההשתתפות. בולט במיוחד השינוי בקרב בני 65-69: שיעור ההשתתפות בקבוצה זו בשנת 2000 היה 24% ובשנת 2011 הגיע ל-42%. זוהי בעיקר תוצאה של שינוי גיל הפרישה לגברים מ-65 ל-67 החל ב-2004 ושינוי תפיסה בקשר לעבודה בגילים אלו בקרב הציבור.

לוח 26: נשים משתתפות בכוח העבודה, לפי קבוצת גיל ושנה, 1990-2011 (%)

שנה	49-45	54-50	59-55	64-60	69-65	74-70	סה"כ
1990	57.8	50.0	41.0	19.4	9.3	6.3	33.0
1995	69.7	59.6	46.0	23.9	10.3	6.5	40.5
2000	70.6	66.1	49.9	26.0	7.6	4.4	44.1
2005	73.2	67.4	56.7	27.9	11.7	6.4	47.8
2006	74.5	66.7	58.3	32.7	11.5	4.8	48.6
2007	73.9	69.1	59.1	37.9	12.2	4.7	49.7
2008	73.2	69.4	59.6	41.2	14.1	4.4	50.3
2009	74.2	71.0	62.2	41.9	17.1	5.9	51.9
2010	73.1	72.8	62.8	44.1	18.4	6.6	52.6
2011	73.4	72.5	63.4	45.2	18.9	7.0	52.8

תרשים 6: נשים משתתפות בכוח העבודה, לפי קבוצת גיל ושנה, 1990-2011

מנתוני לוח 26 ותרשים 6 ניתן לראות מגמה של עלייה בשיעורי ההשתתפות של נשים בכל קבוצות הגיל למעט בקרב בנות 74-70. הקבוצה הבולטת במיוחד מבחינת השינוי היא בנות 64-60: שיעורי ההשתתפות

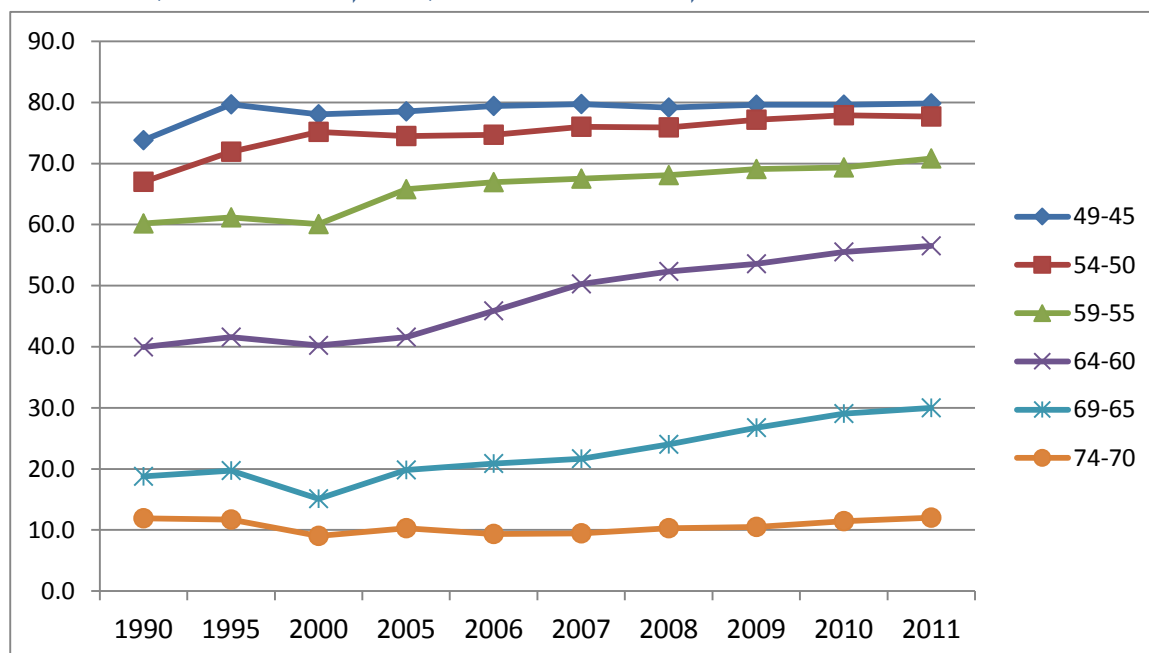
בקבוצה זו עלו מ-19% בשנת 1990 ל-45% ב-2011. גם כאן יש השפעה ניכרת של שינוי גיל הפרישה לנשים מ-60 ל-62 החל מ-2004, אף על פי שהמגמה הייתה קיימת עוד קודם לכן.

עוד בולטת קבוצת בנות 65-69 ששיעורי ההשתתפות בה עלו מ-9% ל-19% מ-1990 ל-2011. השינוי הגדול הזה מתרחש למרות שקבוצת גיל זו נמצאת מחוץ לטווח ההשפעה של שינוי מדיניות גיל הפרישה. הדבר מעיד על שינוי כללי שחל בשיעורי ההשתתפות של נשים. כמו כן ייתכן שיש כאן השפעה של שינוי גיל הפרישה. נשים שהמשיכו לעבוד אחרי גיל 60 בעקבות שינוי גיל הפרישה בחרו אולי להמשיך לעבוד גם אחרי גיל 65.

לוח 27: משתתפים בכוח העבודה בקרב כלל האוכלוסייה, לפי קבוצת גיל ושנה, 1990-2011 (%)

שנה	49-45	54-50	59-55	64-60	69-65	74-70	סה"כ
1990	73.8	67.0	60.2	39.9	18.8	11.9	49.0
1995	79.7	71.9	61.2	41.6	19.7	11.7	53.1
2000	78.0	75.2	60.1	40.2	15.1	9.0	53.9
2005	78.5	74.5	65.8	41.6	19.8	10.3	56.2
2006	79.4	74.7	67.0	45.8	20.9	9.3	57.3
2007	79.7	76.0	67.5	50.3	21.6	9.4	58.2
2008	79.1	75.9	68.1	52.3	24.0	10.3	58.8
2009	79.6	77.2	69.1	53.6	26.7	10.5	59.7
2010	79.6	77.9	69.4	55.5	29.1	11.4	60.5
2011	79.9	77.7	70.8	56.5	30.0	12.0	61.0

תרשים 7: משתתפים בכוח העבודה בקרב כלל האוכלוסייה, לפי קבוצת גיל ושנה, 1990-2011 (%)

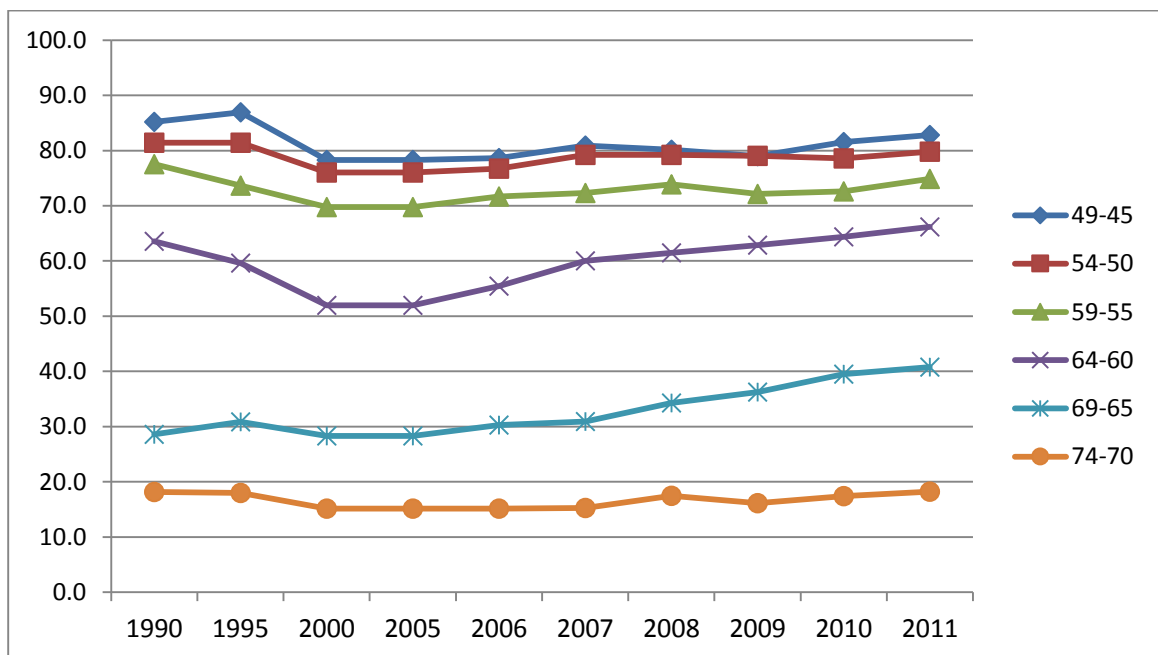

ב. שיעורי התעסוקה

לוח 28: גברים מועסקים, לפי קבוצת גיל ושנה, 1990-2011 (%)

שנה	49-45	54-50	59-55	64-60	69-65	74-70	סה"כ
1990	85.2	81.4	77.5	63.6	28.6	18.2	64.0
1995	86.9	81.4	73.7	59.6	30.8	18.0	64.6
2000	78.3	76.0	69.7	52.0	28.3	15.1	60.9
2005	78.3	76.0	69.7	52.0	28.3	15.1	60.9
2006	78.7	76.7	71.7	55.4	30.3	15.2	62.2
2007	80.9	79.2	72.3	60.0	30.9	15.3	63.9
2008	80.1	79.2	73.9	61.5	34.3	17.5	64.8
2009	79.0	79.0	72.2	62.9	36.3	16.1	64.4
2010	81.5	78.6	72.6	64.4	39.5	17.4	65.6
2011	82.8	79.8	74.9	66.1	40.8	18.2	66.9

תרשים 8: גברים מועסקים, לפי קבוצת גיל ושנה, 1990-2011 (%)

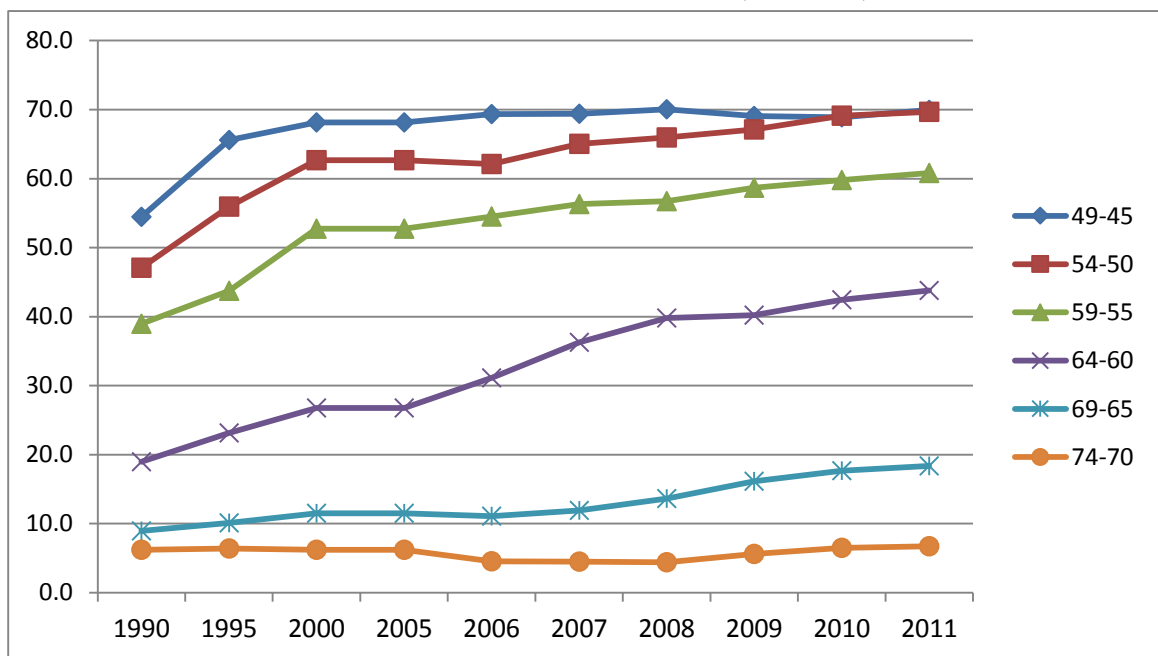

לוח 28 ותרשים 8 מציגים את שיעורי התעסוקה בקרב גברים מאז 1990. מהנתונים ניתן לראות כי שיעורי התעסוקה של בני 45-55 הם 70%-90%. משנות ה-90 עד שנות האלפיים חלה ירידה קלה בשיעורי התעסוקה, ומאז מסתמנת מגמה מתונה מאוד של עלייה בשיעורי התעסוקה. בקרב בני 60-64 ניכרת יותר המגמה של ירידה בשיעורי התעסוקה עד אמצע שנות האלפיים ועלייה בשיעורי התעסוקה מאז לרמה גבוהה אף מזו שהייתה בשנות ה-90. בקרב בני 65-69 ניכרת מגמה מתונה של עלייה בשיעורי התעסוקה לכל אורך התקופה. בקרב בני 70-74 אין שינוי ניכר בשיעורי התעסוקה.

לוח 29: נשים מועסקות, לפי קבוצת גיל ושנה, 1990-2011 (%)

שנה	49-45	54-50	59-55	64-60	69-65	74-70	סה"כ
1990	54.4	47.1	39.0	19.0	9.0	6.2	31.3
1995	65.6	56.0	43.7	23.2	10.1	6.4	38.4
2000	68.1	62.7	52.7	26.8	11.5	6.2	44.7
2005	68.1	62.7	52.7	26.8	11.5	6.2	44.7
2006	69.4	62.1	54.5	31.1	11.1	4.6	45.5
2007	69.4	65.0	56.3	36.3	11.9	4.5	47.0
2008	70.0	66.0	56.7	39.8	13.6	4.4	48.1
2009	69.1	67.1	58.7	40.2	16.1	5.6	48.9
2010	68.9	69.1	59.8	42.5	17.7	6.5	50.0
2011	70.0	69.7	60.8	43.8	18.4	6.7	50.7

תרשים 9: נשים מועסקות, לפי קבוצת גיל ושנה, 1990-2011 (%)

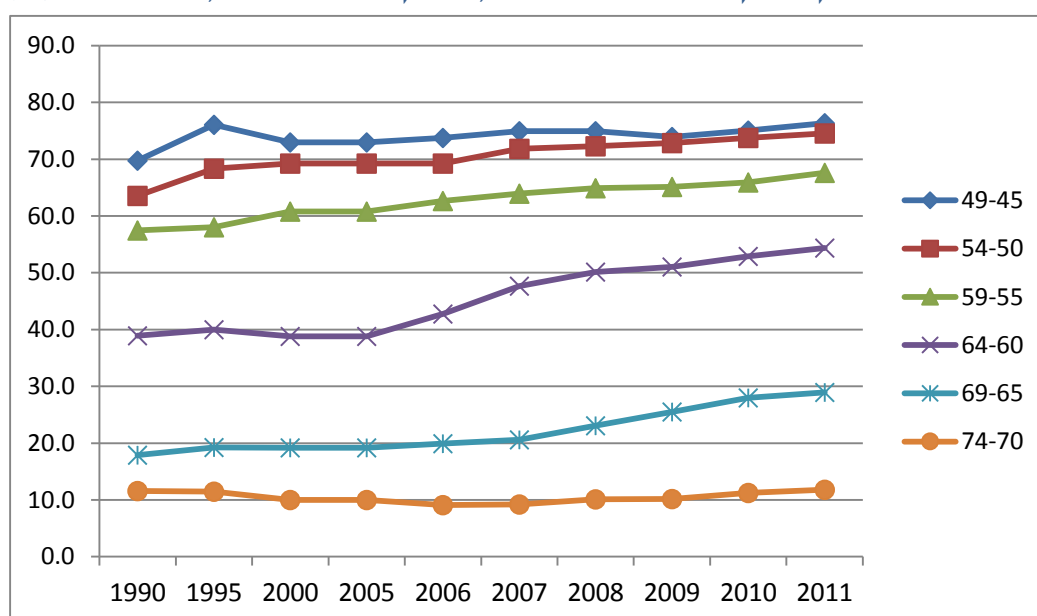
בקרב הנשים ניכרת מגמה ברורה של עלייה בשיעורי התעסוקה לכל אורך התקופה (לוח 29 ותרשים 9). בקרב בנות 54-50 הגיעו שיעורי התעסוקה ב-2011 לאותה רמה של בנות 49-45 בעוד שבראשית התקופה הייתה הרמה נמוכה יותר (47% בקרב בנות 54-50 לעומת 54% בקרב בנות 49-45 ב-1990).

בקרב בנות 64-60 ניכר השינוי הבולט ביותר. שיעורי התעסוקה עלו מ-19% ב-1990 ל-44% ב-2011. בקרב בנות 69-65 עלו שיעורי התעסוקה מ-9% ל-18% בתקופה זו.

לוח 30: מועסקים בקרב כלל האוכלוסייה, לפי קבוצת גיל ושנה, 1990-2011 (%)

שנה	49-45	54-50	59-55	64-60	69-65	74-70	סה"כ
1990	69.8	63.6	57.5	38.9	17.9	11.6	46.7
1995	76.1	68.3	58.0	40.0	19.2	11.5	50.7
2000	72.9	69.2	60.8	38.8	19.2	10.0	52.3
2005	72.9	69.2	60.8	38.8	19.2	10.0	52.3
2006	73.8	69.3	62.7	42.8	19.9	9.1	53.4
2007	75.0	71.9	63.9	47.6	20.6	9.2	55.0
2008	75.0	72.3	64.9	50.1	23.1	10.1	56.0
2009	73.9	72.8	65.1	51.0	25.5	10.2	56.2
2010	75.1	73.7	65.9	52.9	28.0	11.2	57.4
2011	76.3	74.5	67.6	54.4	29.0	11.8	58.5

תרשים 10: מועסקים בקרב כלל האוכלוסייה, לפי קבוצת גיל ושנה, 1990-2011 (%)

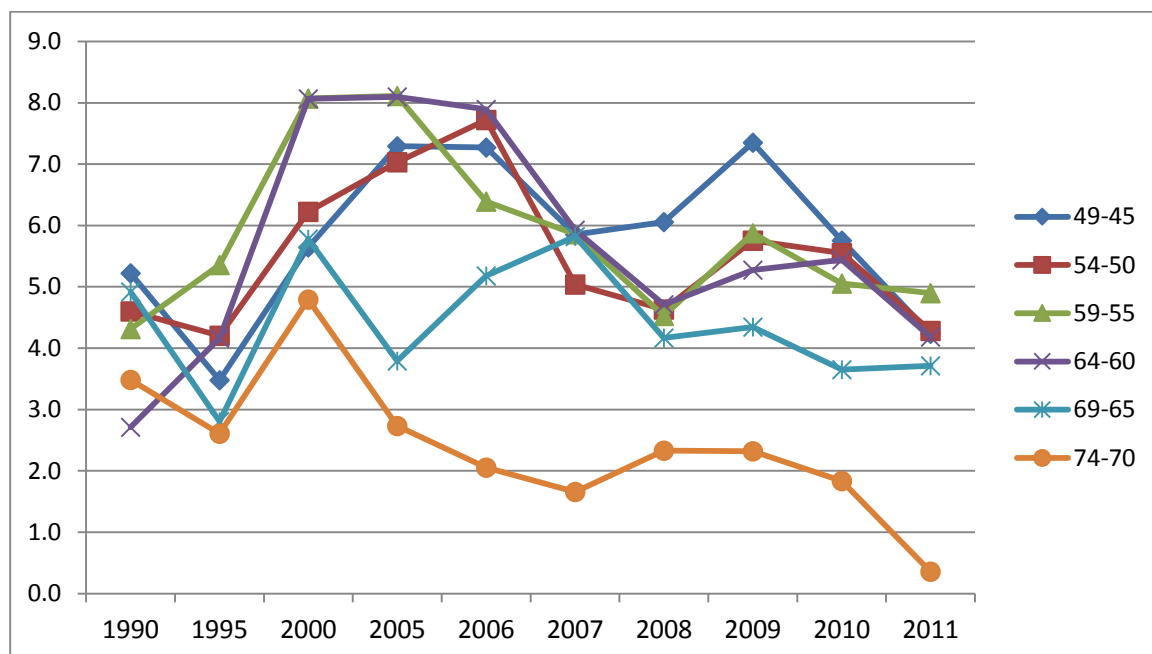

ג. שיעורי האבטלה

לוח 31: גברים מובטלים, לפי קבוצת גיל ושנה, 1990-2011 (%)

שנה	49-45	54-50	59-55	64-60	69-65	74-70	סה"כ
1990	5.2	4.6	4.3	2.7	4.9	3.5	4.4
1995	3.5	4.2	5.4	4.2	2.8	2.6	4.0
2000	5.6	6.2	8.1	8.1	5.8	4.8	6.5
2005	7.3	7.0	8.1	8.1	3.8	2.7	7.2
2006	7.3	7.7	6.4	7.9	5.2	2.1	7.0
2007	5.9	5.0	5.9	5.9	5.8	1.7	5.5
2008	6.1	4.6	4.5	4.7	4.2	2.3	4.9
2009	7.4	5.8	5.9	5.3	4.3	2.3	6.0
2010	5.8	5.6	5.1	5.4	3.6	1.8	5.3
2011	4.2	4.3	4.9	4.2	3.7	0.4	4.3

תרשים 11: גברים מובטלים, לפי קבוצת גיל ושנה, 1990-2011 (%)

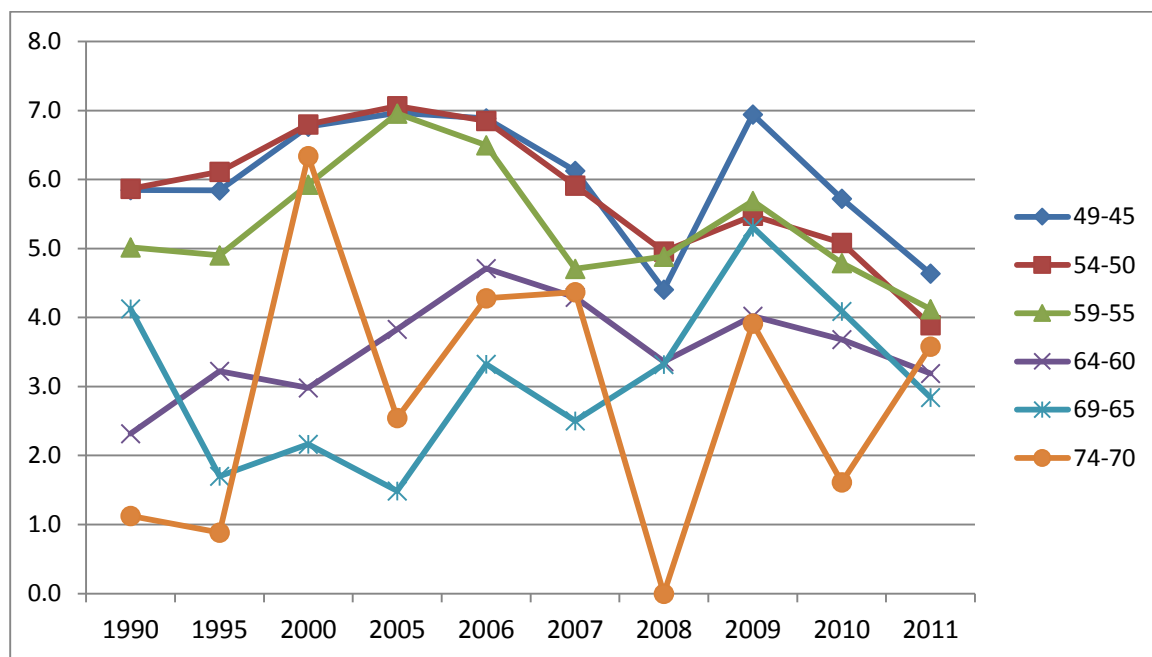
שיעורי האבטלה ככלל בקבוצות גיל אלו נמוכים, ואינם עולים על כ-8% במהלך התקופה שנסקרה. בקבוצות הגיל שעד 65 ניכרת עלייה בשיעורי האבטלה במחצית הראשונה של שנות האלפיים, ירידה לאחר מכן ועלייה מתונה שוב ב-2009. שינויים אלו הם ככל הנראה נובעים משינויים ברמת הפעילות הכלכלית בכל המשק.

בקרב בני 65 ומעלה המגמות הן מעורבות וכוללות השפעה משולבת של שינויים ברמת הפעילות הכלכלית עם שינויים לגבי גיל הפרישה. בסה"כ הכל אנו רואים מגמה של ירידה בשיעורי האבטלה בקבוצות גיל אלו לקראת סוף התקופה.

לוח 32: נשים מובטלות, לפי קבוצת גיל ושנה, 1990-2011 (%)

שנה	49-45	54-50	59-55	64-60	69-65	74-70	סה"כ
1990	5.8	5.9	5.0	2.3	4.1	1.1	5.1
1995	5.8	6.1	4.9	3.2	1.7	0.9	5.3
2000	6.8	6.8	5.9	3.0	2.2	6.3	6.2
2005	7.0	7.1	7.0	3.8	1.5	2.5	6.5
2006	6.9	6.9	6.5	4.7	3.3	4.3	6.5
2007	6.1	5.9	4.7	4.3	2.5	4.4	5.4
2008	4.4	5.0	4.9	3.4	3.3	0.0	4.5
2009	6.9	5.5	5.7	4.0	5.3	3.9	5.7
2010	5.7	5.1	4.8	3.7	4.1	1.6	4.9
2011	4.6	3.9	4.1	3.2	2.8	3.6	4.0

תרשים 12: נשים מובטלות, לפי קבוצת גיל ושנה, 1990-2011 (%)

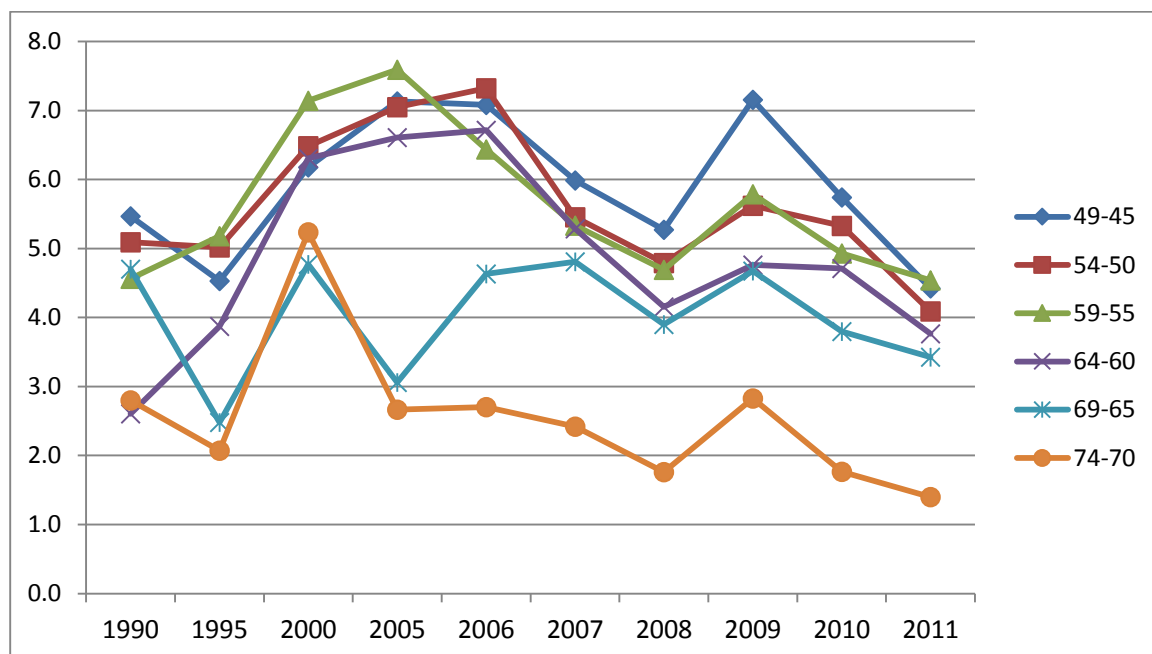

שיעורי האבטלה בקרב גילאיות 59-45 דומים לאלו שבקרב הגברים בקבוצות גיל אלו והם מושפעים בעיקר מרמת הפעילות הכלכלית במשק. המגמה בקרב בנות 64-60 ובנות 69-65 אינה אחידה והיא מושפעת גם משינויים גדולים שהתרחשו בשיעורי ההשתתפות של נשים בכוח העבודה בתקופה זו.

לוח 33: מובטלים בקרב כלל האוכלוסייה, לפי קבוצת גיל ושנה, 1990-2011 (%)

שנה	49-45	54-50	59-55	64-60	69-65	74-70	סה"כ
1990	5.5	5.1	4.6	2.6	4.7	2.8	4.7
1995	4.5	5.0	5.2	3.9	2.5	2.1	4.5
2000	6.2	6.5	7.1	6.3	4.8	5.2	6.4
2005	7.1	7.0	7.6	6.6	3.1	2.7	6.9
2006	7.1	7.3	6.4	6.7	4.6	2.7	6.8
2007	6.0	5.5	5.3	5.3	4.8	2.4	5.5
2008	5.3	4.8	4.7	4.2	3.9	1.8	4.7
2009	7.2	5.6	5.8	4.8	4.7	2.8	5.9
2010	5.7	5.3	4.9	4.7	3.8	1.8	5.1
2011	4.4	4.1	4.5	3.8	3.4	1.4	4.1

תרשים 13: מובטלים בקרב כלל האוכלוסייה, לפי קבוצת גיל ושנה, 1990-2011 (%)

5. השוואות בין-לאומיות

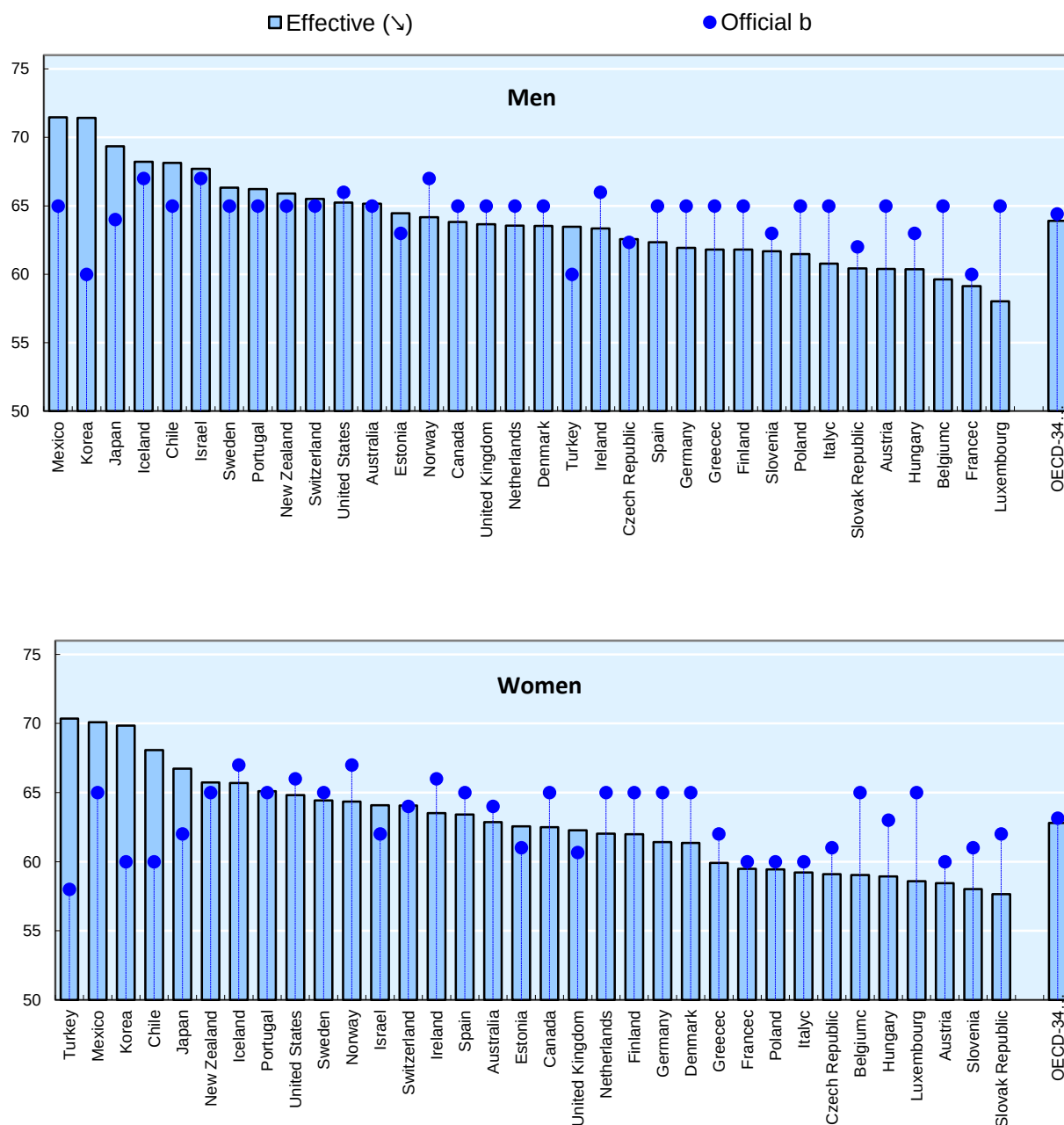
א. גיל הפרישה האפקטיבי

גיל הפרישה האפקטיבי מוגדר כממוצע גיל הפרישה במהלך תקופה של 5 שנים. הוא מחושב על ידי הפער בשיעורי ההשתתפות לכל קבוצת גיל בת 5 שנים, בראשית התקופה ובסוף התקופה, לקבוצת גיל מבוגרת ב-5 שנים. גיל הפרישה האפקטיבי משווה לגיל הפרישה הרשמי (שבו ניתן לקבל פנסיה).

על פי חישוב זה גיל הפרישה האפקטיבי בישראל הוא 67.7 לגברים ו-64.1 לנשים, כלומר בפועל גברים ובעיקר נשים בישראל פורשים בגיל גבוה מגיל הפרישה הרשמי.

התרשים שלהלן מציג את הפער בין גיל הפרישה הרשמי לגיל הפרישה האפקטיבי במדינות OECD. גיל הפרישה הרשמי מסומן בנקודה כחולה ואילו הגיל האפקטיבי על ידי גובה העמודה.

תרשים 14: גיל הפרישה הרשמי והאפקטיבי במדינות OECD, לפי מין, 2006-2011

מקור: OECD estimates derived from the European and national labour force surveys

המדינות שבהן גיל הפרישה האפקטיבי גבוה מגיל הפרישה הרשמי עבור גברים הן: מקסיקו, דרום קוריאנה, יפן, איסלנד, צ'ילה, ישראל, שבדיה, פורטוגל, ניו-זילנד, שווייץ, אוסטרליה, אסטוניה, תורכיה, צ'כיה.

עבור נשים: תורכיה, מקסיקו, דרום קוריאנה, צ'ילה, יפן, ניו זילנד, פורטוגל, ישראל, שווייץ, אסטוניה, בריטניה.

ב. שיעורי ההשתתפות בכוח העבודה

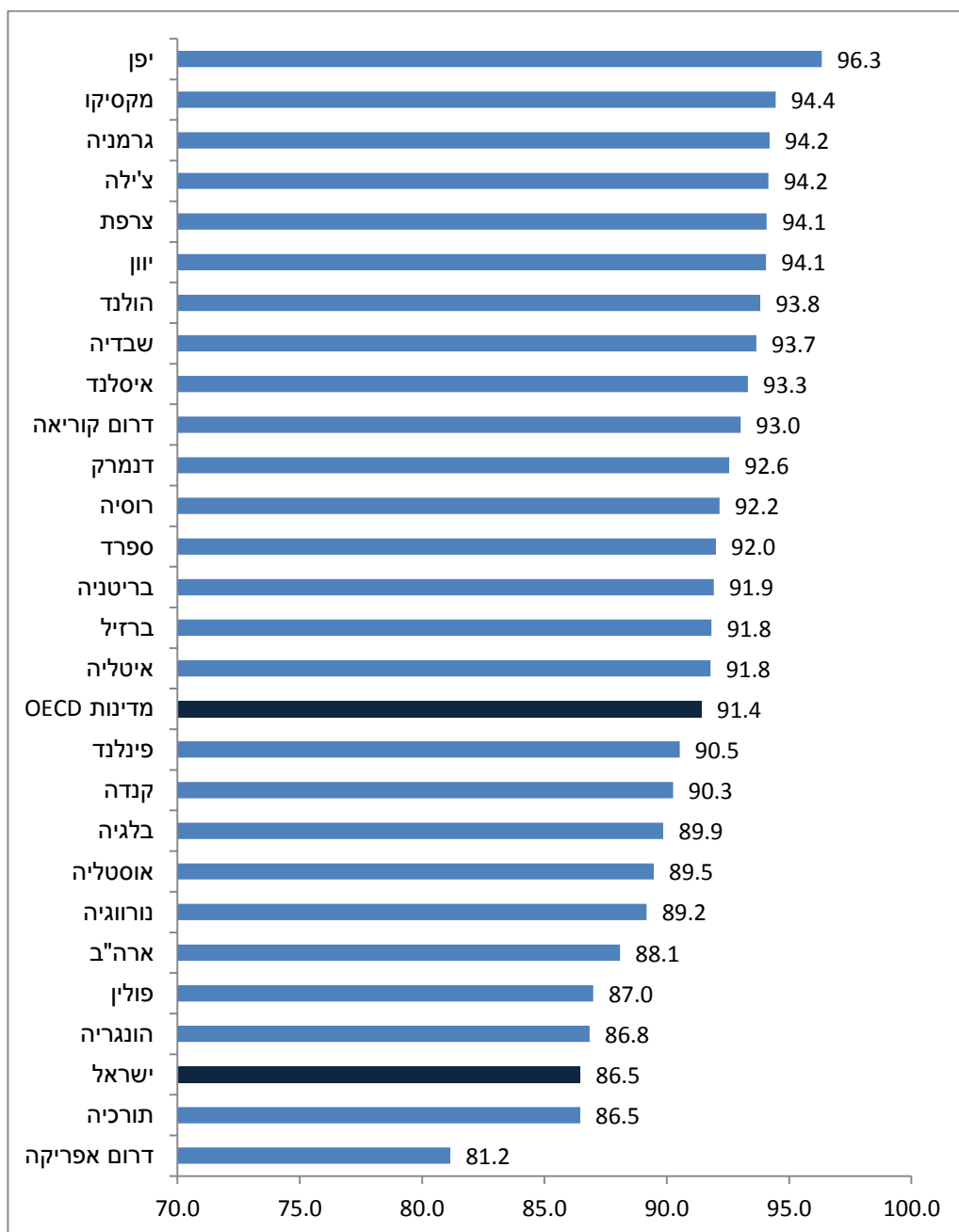
להלן מוצגים שיעורי ההשתתפות בכוח העבודה במדינות ה-OECD ובמדינות נבחרות לצורך השוואה. הנתונים מוצגים לפי מין ולפי קבוצות הגיל.

מהנתונים עולה כי בקבוצות הגיל הצעירות יותר (49-45, 54-50 ו-59-55; ר' לוחות 34-36 ותרשימים 18-16) נמצאת ישראל מתחת לממוצע במדינות ה-OECD. אולם בקבוצות הגיל 64-60 ו-69-65 (ר' לוחות 37, 38 ותרשימים 18, 19) היא נמצאת מעל לממוצע זה.

לוח 34: שיעורי ההשתתפות של גילאי 49-45 בכוח העבודה במדינות נבחרות, לפי מין, 2011 (%)

גברים	נשים	כלל האוכלוסייה
אוסטרליה	89.5	79.7
איטליה	91.8	64.0
איסלנד	93.3	88.8
ארה"ב	88.1	76.5
בלגיה	89.9	78.0
ברזיל	91.8	66.8
בריטניה	91.9	81.6
גרמניה	94.2	84.7
דנמרק	92.6	85.5
דרום אפריקה	81.2	62.5
דרום קוריאה	93.0	66.8
הולנד	93.8	82.4
הונגריה	86.8	83.2
יוון	94.1	70.6
יפן	96.3	75.7
ישראל	86.5	73.4
מדינות OECD	91.4	73.7
מקסיקו	94.4	54.5
נורבגיה	89.2	84.5
ספרד	92.0	76.1
פולין	87.0	82.5
פינלנד	90.5	90.4
צ'ילה	94.2	63.7
צרפת	94.1	86.1
קנדה	90.3	84.3
רוסיה	92.2	90.3
שבדיה	93.7	88.7
תורכיה	86.5	32.5
		59.6

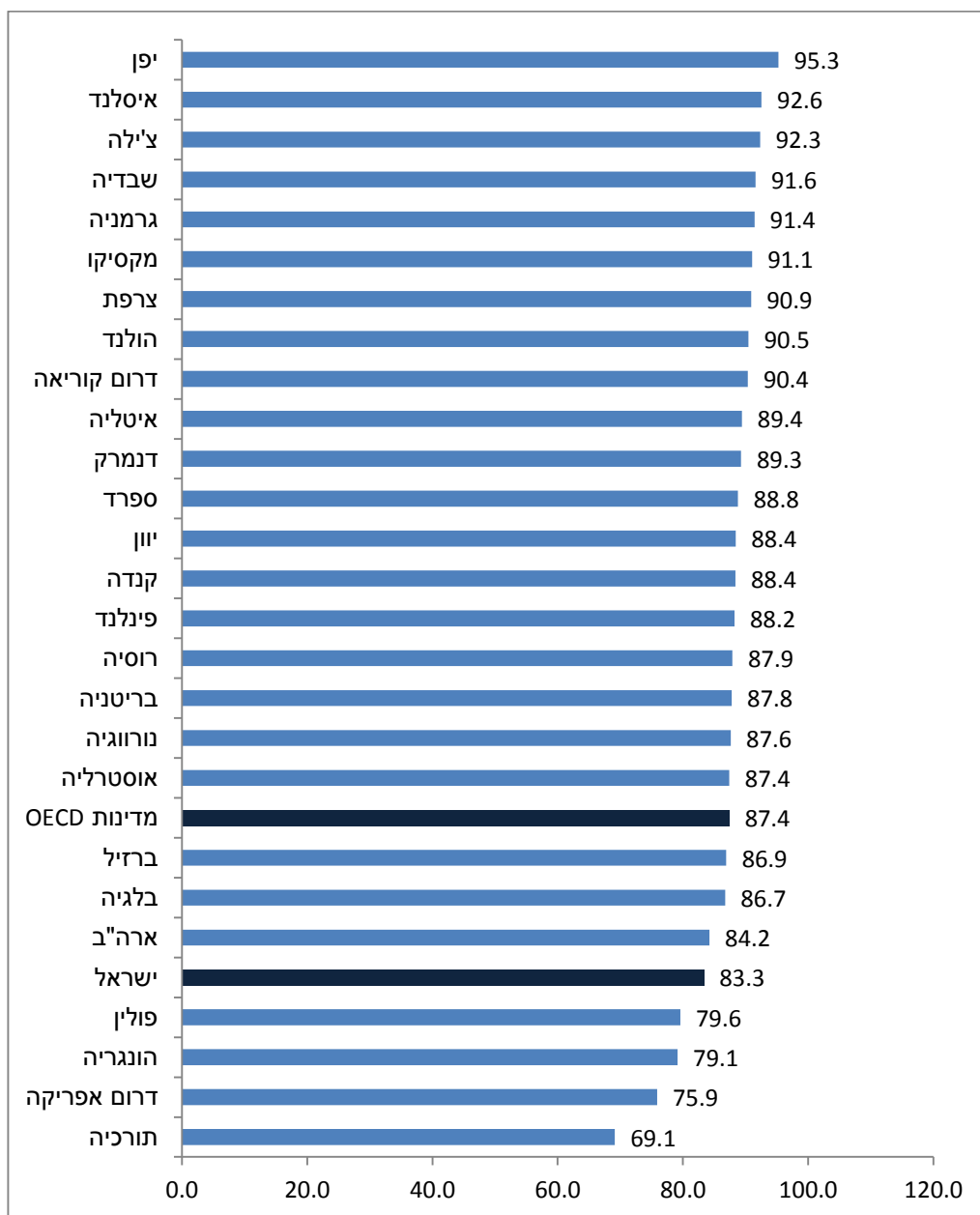
תרשים 15: שיעורי השתתפות של גברים גילאי 45-49 בכוח העבודה במדינות נבחרות, 2011 (%)

לוח 35: שיעורי השתתפות של גילאי 50-54 בכוח העבודה במדינות נבחרות, לפי מין, 2011 (%)

כלל האוכלוסייה	נשים	גברים	
81.8	76.4	87.4	אוסטרליה
74.1	59.2	89.4	איטליה
90.0	87.5	92.6	איסלנד
79.2	74.3	84.2	ארה"ב
77.9	69.0	86.7	בלגיה
71.6	57.9	86.9	ברזיל
83.6	79.6	87.8	בריטניה
86.5	81.7	91.4	גרמניה
86.8	84.3	89.3	דנמרק
64.4	54.3	75.9	דרום אפריקה
76.4	62.3	90.4	דרום קוריאה
83.3	76.0	90.5	הולנד
77.5	76.0	79.1	הונגריה
72.8	56.9	88.4	יוון
83.9	72.6	95.3	יפן
77.7	72.5	83.3	ישראל
78.4	69.8	87.4	מדינות OECD
68.0	48.0	91.1	מקסיקו
85.3	82.8	87.6	נורבגיה
78.4	68.3	88.8	ספרד
75.7	72.0	79.6	פולין
87.9	87.6	88.2	פינלנד
75.4	59.3	92.3	צ'ילה
85.8	81.0	90.9	צרפת
84.3	80.2	88.4	קנדה
85.4	83.4	87.9	רוסיה
89.5	87.3	91.6	שבדיה
47.1	25.1	69.1	תורכיה

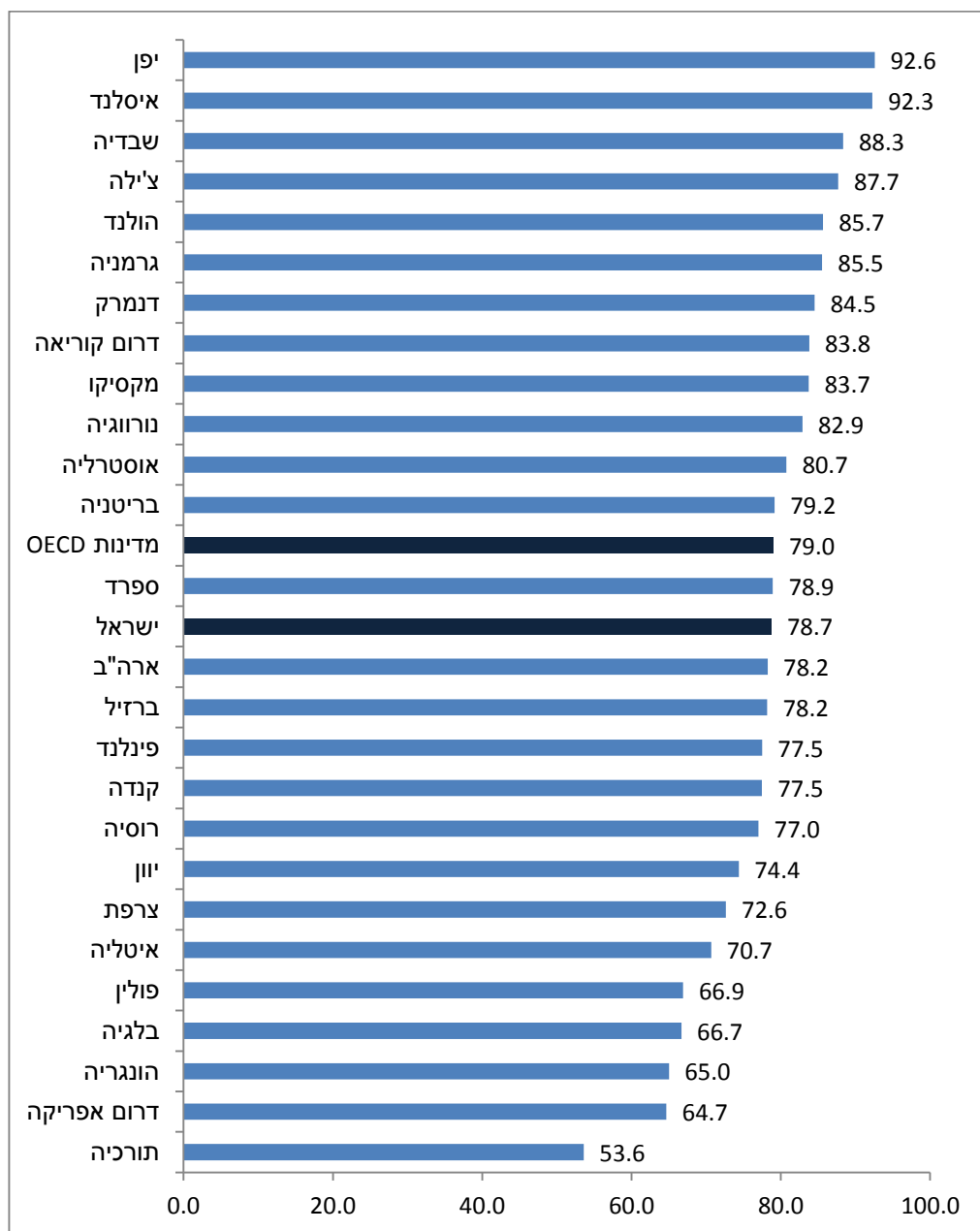
תרשים 16: שיעורי השתתפות של גברים גילאי 50-54 בכוח העבודה במדינות נבחרות, 2011 (%)

לוח 36: שיעורי השתתפות של גילאי 55-59 בכוח העבודה במדינות נבחרות, 2011 (%)

כלל האוכלוסייה	נשים	גברים	
72.9	65.2	80.7	אוסטרליה
57.5	45.0	70.7	איטליה
88.2	84.1	92.3	איסלנד
72.8	67.8	78.2	ארה"ב
57.6	48.7	66.7	בלגיה
61.0	45.7	78.2	ברזיל
73.5	68.1	79.2	בריטניה
78.9	72.4	85.5	גרמניה
81.9	79.3	84.5	דנמרק
52.3	41.7	64.7	דרום אפריקה
68.9	54.0	83.8	דרום קוריאה
75.1	64.5	85.7	הולנד
59.7	55.2	65.0	הונגריה
56.1	39.0	74.4	יוון
78.0	63.8	92.6	יפן
70.8	63.4	78.7	ישראל
69.1	59.6	79.0	מדינות OECD
60.5	39.6	83.7	מקסיקו
80.0	77.1	82.9	נורבגיה
65.7	53.0	78.9	ספרד
54.0	42.2	66.9	פולין
78.4	79.3	77.5	פינלנד
68.6	51.2	87.7	צ'ילה
68.8	65.3	72.6	צרפת
73.0	68.7	77.5	קנדה
62.7	51.8	77.0	רוסיה
85.9	83.4	88.3	שבדיה
36.7	20.2	53.6	תורכיה

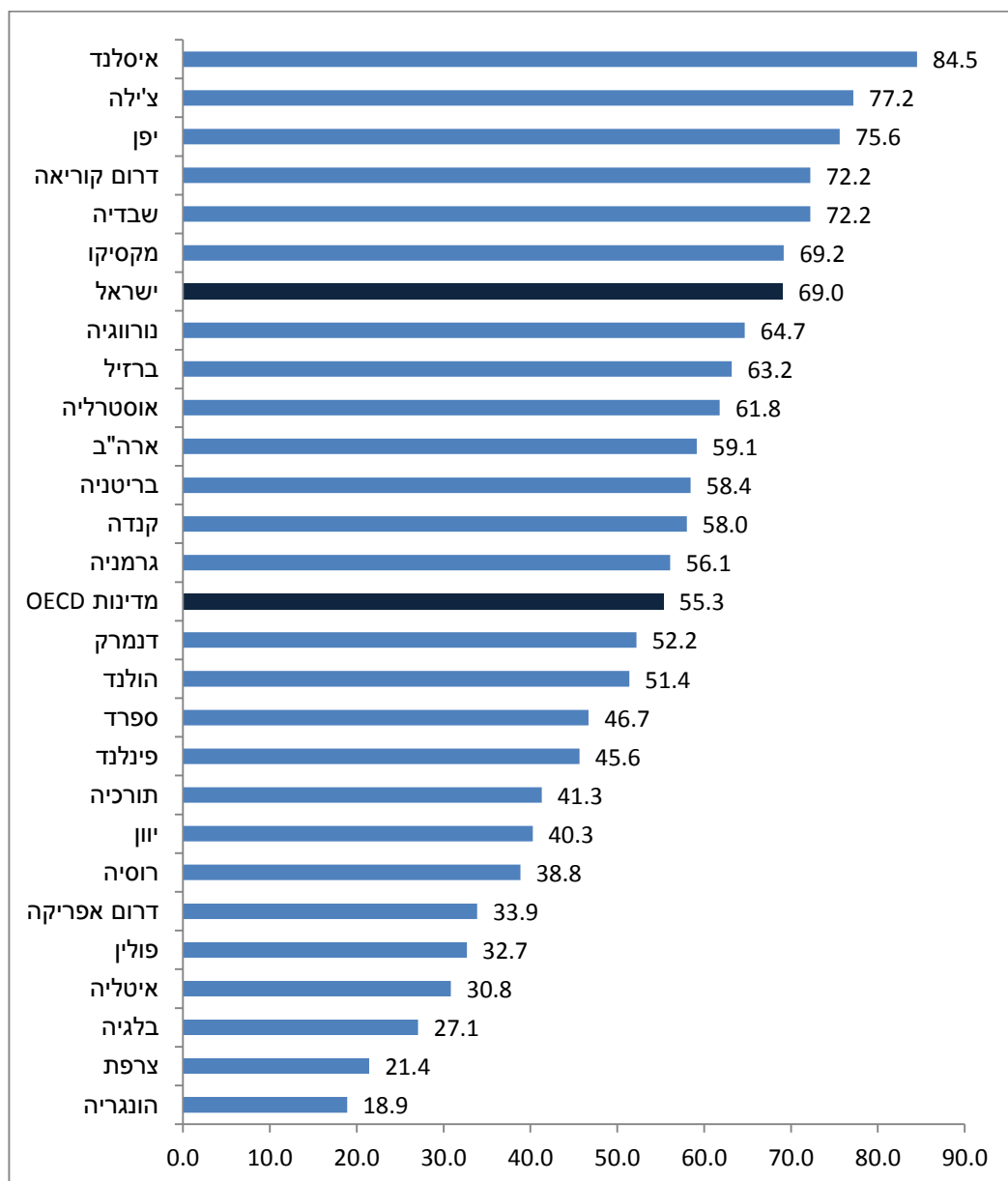
תרשים 17: שיעורי השתתפות של גברים גילאי 55-59 בכוח העבודה במדינות נבחרות, 2011 (%)

לוח 37: שיעורי ההשתתפות של גילאי 60-64 בכוח העבודה במדינות נבחרות, לפי מין, 2011 (%)

כלל האוכלוסייה	נשים	גברים	
52.8	43.9	61.8	אוסטרליה
21.7	13.1	30.8	איטליה
79.3	74.1	84.5	איסלנד
54.5	50.3	59.1	ארה"ב
21.4	16.0	27.1	בלגיה
45.0	29.2	63.2	ברזיל
46.3	34.9	58.4	בריטניה
47.3	38.7	56.1	גרמניה
44.7	37.3	52.2	דנמרק
25.6	18.8	33.9	דרום אפריקה
56.9	42.2	72.2	דרום קוריאה
41.8	32.2	51.4	הולנד
15.0	11.8	18.9	הונגריה
30.0	20.4	40.3	יוון
60.4	45.8	75.6	יפן
56.5	45.2	69.0	ישראל
45.7	36.7	55.3	מדינות OECD
48.0	28.8	69.2	מקסיקו
60.5	56.2	64.7	נורבגיה
37.7	29.4	46.7	ספרד
22.5	13.8	32.7	פולין
44.1	42.6	45.6	פינלנד
54.4	33.7	77.2	צ'ילה
19.8	18.3	21.4	צרפת
51.1	44.5	58.0	קנדה
31.3	25.9	38.8	רוסיה
67.0	61.9	72.2	שבדיה
28.0	15.7	41.3	תורכיה

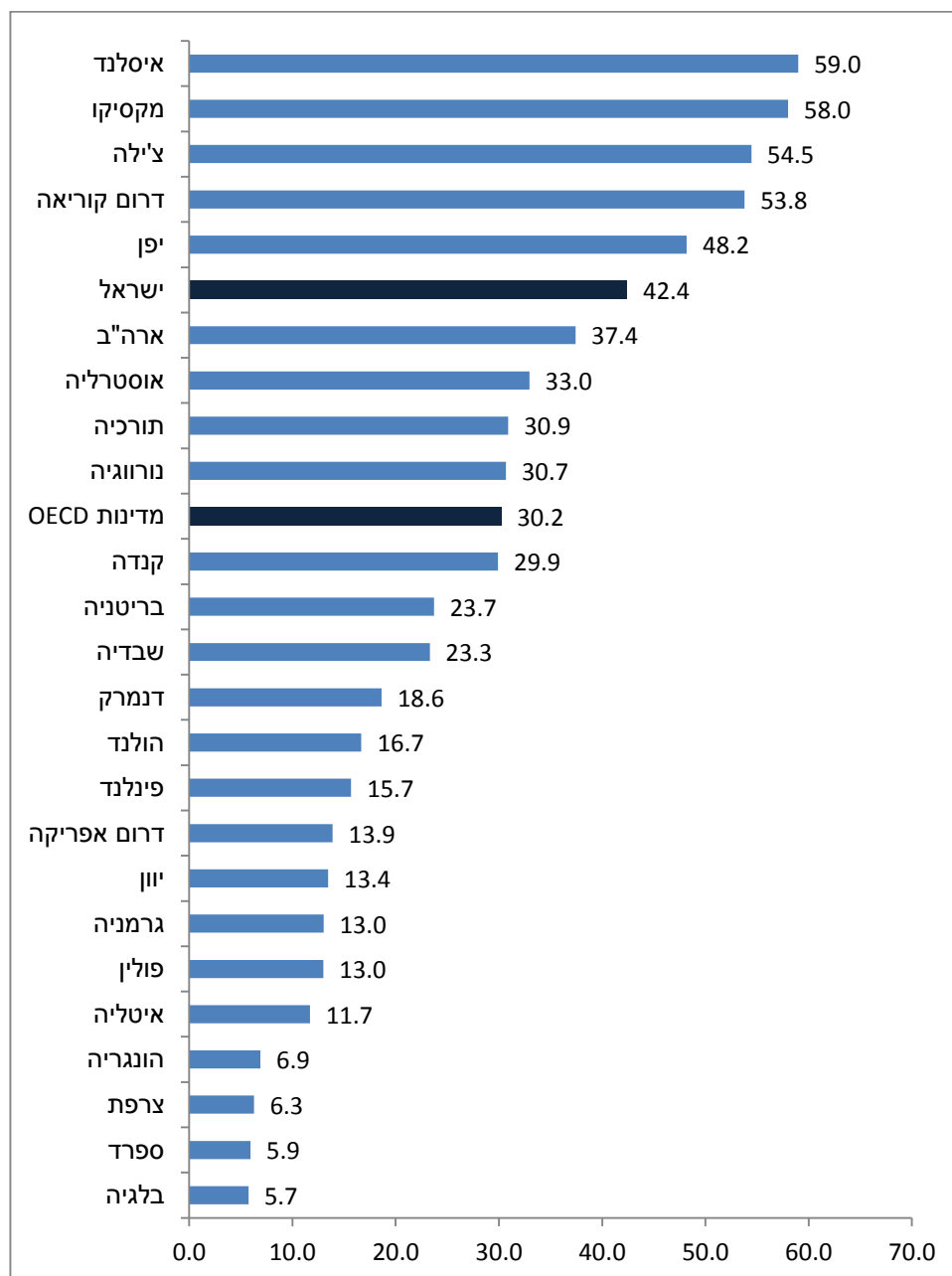
תרשים 18: שיעורי השתתפות של גברים גילאי 60-64 בכוח העבודה במדינות נבחרות, 2011 (%)

לוח 38: שיעורי ההשתתפות של גילאי 65-69 בכוח העבודה במדינות נבחרות, לפי מין, 2011 (%)

כלל האוכלוסייה	נשים	גברים	
25.5	18.1	33.0	אוסטרליה
7.7	4.0	11.7	איטליה
48.9	39.0	59.0	איסלנד
32.1	27.4	37.4	ארה"ב
3.9	2.3	5.7	בלגיה
..	..	..	ברזיל
20.0	16.5	23.7	בריטניה
10.2	7.5	13.0	גרמניה
13.7	9.0	18.6	דנמרק
9.9	6.7	13.9	דרום אפריקה
42.0	32.0	53.8	דרום קוריאה
11.8	7.0	16.7	הולנד
5.1	3.8	6.9	הונגריה
8.9	5.4	13.4	יוון
37.3	27.4	48.2	יפן
30.0	18.9	42.4	ישראל
23.7	17.8	30.2	מדינות OECD
39.0	22.4	58.0	מקסיקו
25.8	21.2	30.7	נורבגיה
5.1	4.4	5.9	ספרד
9.5	7.0	13.0	פולין
11.8	8.4	15.7	פינלנד
37.1	21.1	54.5	צ'ילה
5.2	4.3	6.3	צרפת
23.9	18.2	29.9	קנדה
..	..	..	רוסיה
18.3	13.3	23.3	שבדיה
20.6	11.8	30.9	תורכיה

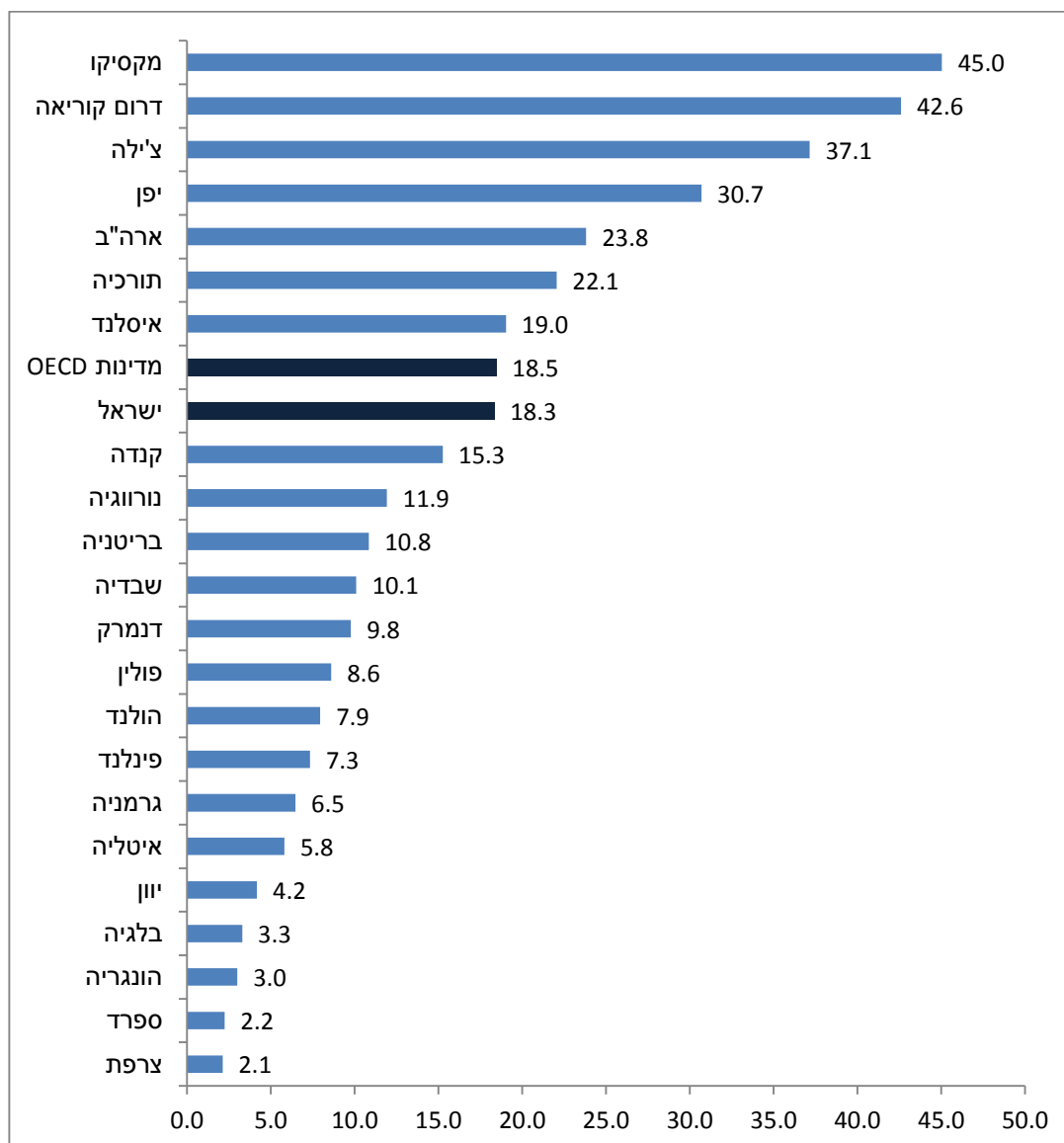
תרשים 19: שיעורי ההשתתפות של גברים גילאי 65-69 בכוח העבודה במדינות נבחרות, 2011 (%)

לוח 39: שיעורי ההשתתפות של גילאי 70-74 בכוח העבודה במדינות נבחרות, לפי מין, 2011 (%)

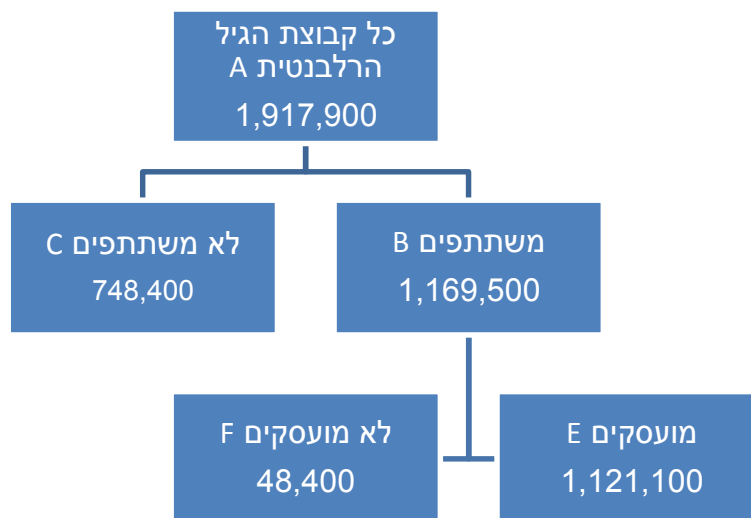
כלל האוכלוסייה	נשים	גברים	
..	..	..	אוסטרליה
3.3	1.1	5.8	איטליה
13.4	8.1	19.0	איסלנד
18.8	14.6	23.8	ארה"ב
2.3	1.5	3.3	בלגיה
..	..	..	ברזיל
8.1	5.7	10.8	בריטניה
4.7	3.1	6.5	גרמניה
6.5	3.5	9.8	דנמרק
..	..	..	דרום אפריקה
32.7	25.3	42.6	דרום קוריאה
5.4	3.0	7.9	הולנד
2.0	1.4	3.0	הונגריה
2.8	1.6	4.2	יוון
23.1	16.5	30.7	יפן
12.0	7.0	18.3	ישראל
13.5	9.3	18.5	מדינות OECD
29.1	15.1	45.0	מקסיקו
8.3	5.1	11.9	נורבגיה
1.6	1.2	2.2	ספרד
5.4	3.2	8.6	פולין
4.8	2.5	7.3	פינלנד
24.5	13.7	37.1	צ'ילה
1.5	1.0	2.1	צרפת
10.5	6.4	15.3	קנדה
..	..	..	רוסיה
7.1	4.2	10.1	שבדיה
13.3	6.6	22.1	תורכיה

תרשים 20: שיעורי השתתפות של גברים גילאי 70-74 בכוח העבודה במדינות נבחרות, 2011 (%)

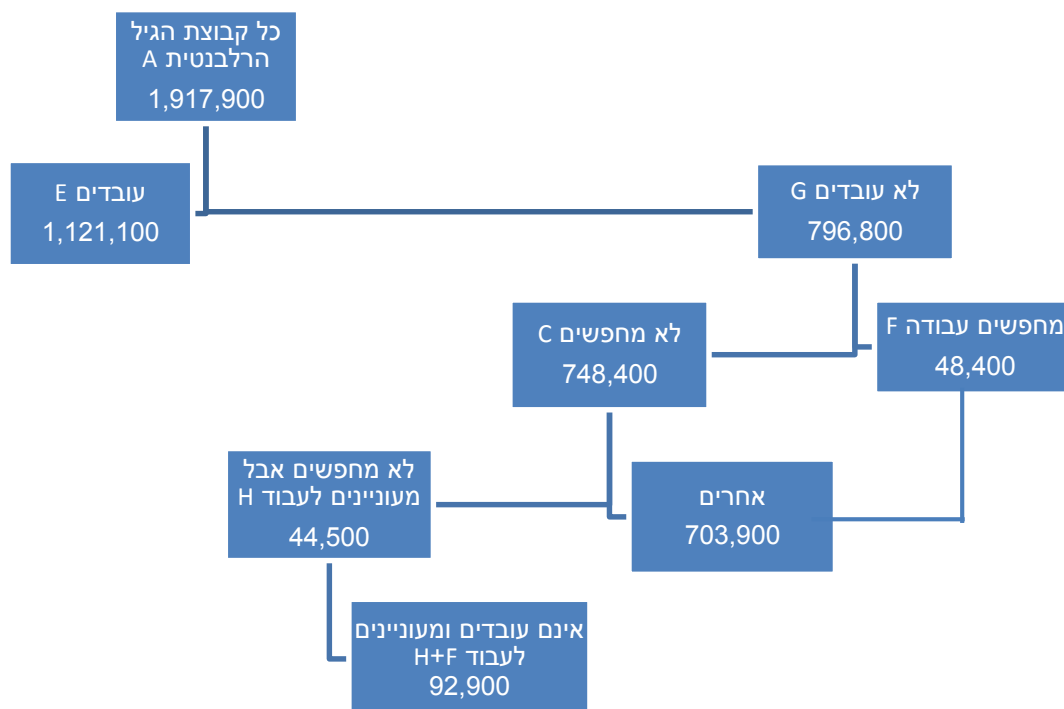

נספח א: היקף האוכלוסייה לפי מאפייני כוח העבודה, גיל ומין

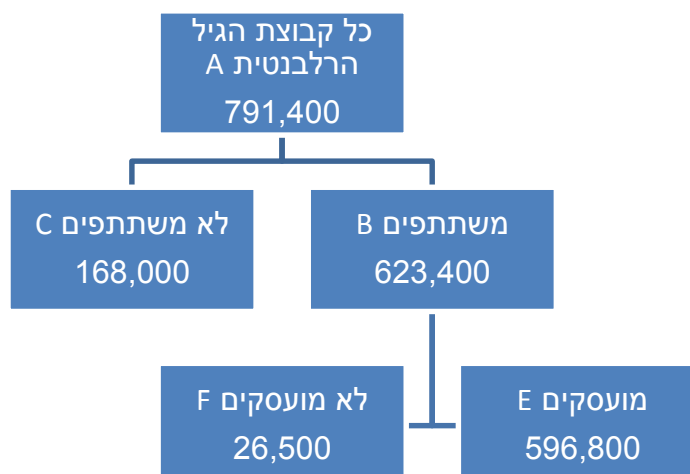
תרשים א: גילאי 45-74, לפי מאפייני כוח העבודה

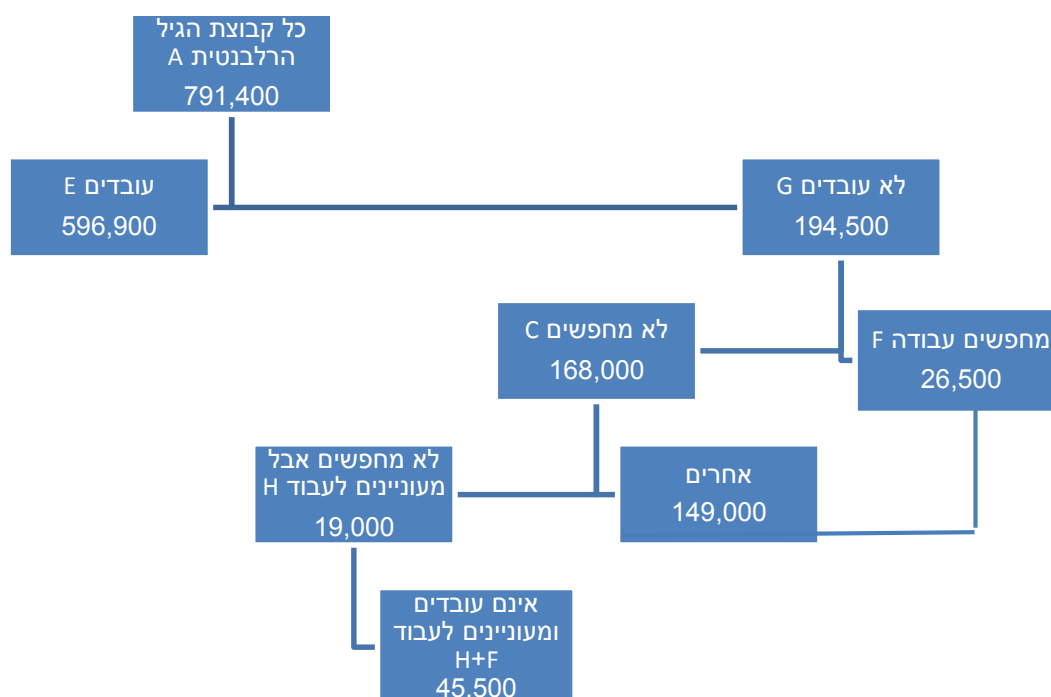
תרשים א: 2: גילאי 45-74 לפי תעסוקה – עובדים או לא עובדים

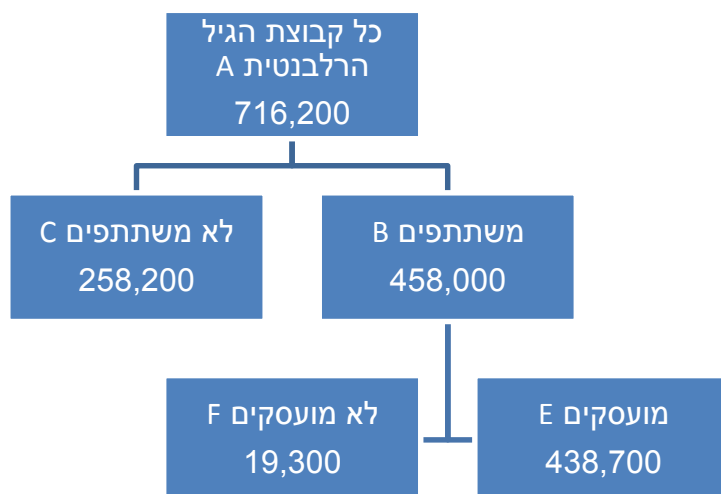
תרשים א'3: גילאי 45-54, לפי מאפייני כוח העבודה

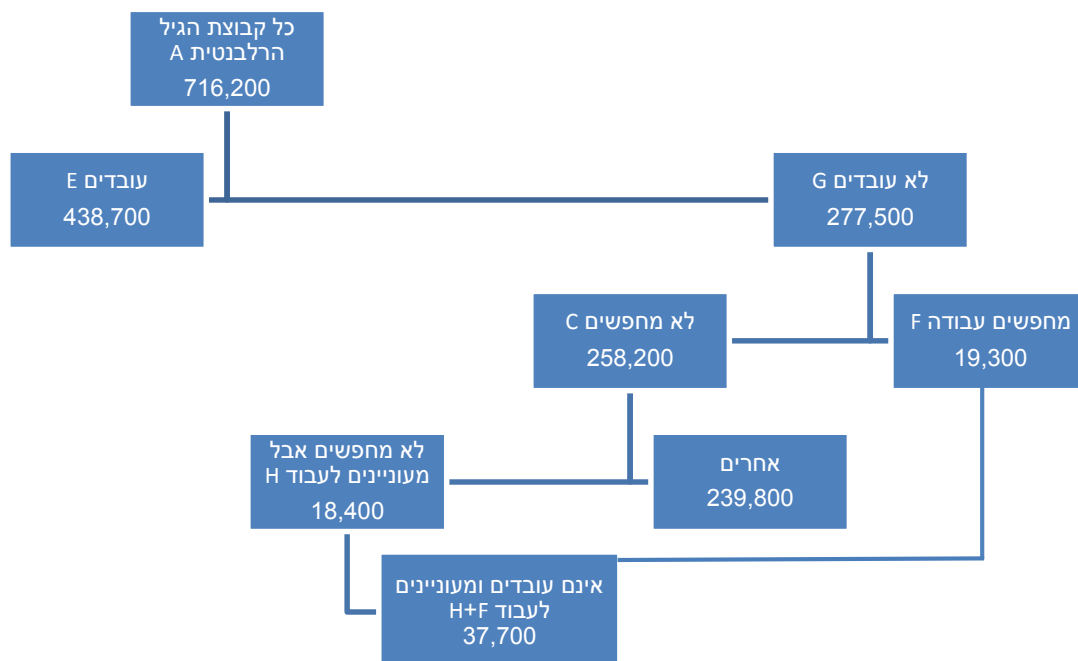
תרשים א'4: גילאי 45-54 לפי תעסוקה – עובדים או לא עובדים

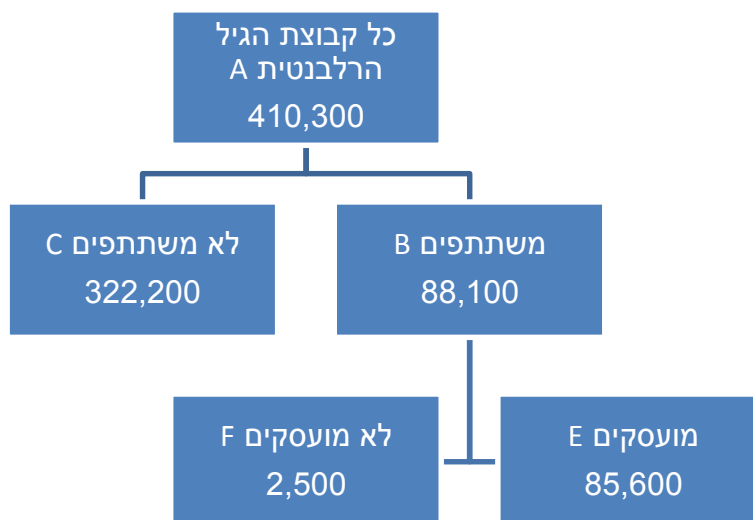
תרשים א: גילאי 55-64, לפי מאפייני כוח העבודה

תרשים א: גילאי 55-64 לפי תעסוקה – עובדים או לא עובדים

תרשים א': גילאי 65-74, לפי מאפייני כוח העבודה

תרשים א': גילאי 65-74 לפי תעסוקה – עובדים או לא עובדים

